

Uloga školskih knjižnica i školskih knjižničara u radu s učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja

Percan Pamić, Patricia

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:706340>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-02**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2021./2022.

Patricia Percan Pamić

Uloga školskih knjižnica i školskih knjižničara u radu s učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja

Diplomski rad

Mentorica: dr. sc. Mihaela Banek Zorica, red. prof.

Zagreb, studeni 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Učenici s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja i obrazovna inkluzija.....	3
2.1. Inkluzivni odgoj i obrazovanje.....	3
2.2. Učenici s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama.....	6
2.2.1. Učenici s teškoćama u razvoju.....	6
2.2.2. Učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima	6
2.2.3. Učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima	6
2.3. Učenici s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja.....	7
2.3.1. Individualizacija postupka učenja i poučavanja	8
2.3.2. Proces određivanja primjerenog oblika školovanja	9
3. Suradnja roditelja i stručnih djelatnika škole.....	13
3.1. Suradnja sa psihologom	14
3.2. Suradnja s pedagogom	14
3.3. Suradnja s edukacijskim rehabilitatorom	14
3.4. Suradnja s logopedom	15
3.5. Suradnja sa školskim knjižničarom.....	15
4. Pomoć i podrška školskog knjižničara učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja	17
4.1. Školska knjižnica.....	17
4.1.1. Osoblje u školskim knjižnicama	19
4.1.2. Uloga školskih knjižnica u inkluziji učenika s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja	20

4.2. Pomoć školskog knjižničara učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja	22
5. Istraživanje.....	24
5.1. Metodologija istraživanja.....	24
5.2. Rezultati istraživanja	25
5.3. Rasprava.....	42
5.4. Doprinos istraživanja.....	42
6. Zaključak.....	43
7. Literatura.....	44
Popis slika.....	46
Popis tablica.....	47
Popis grafikona	48
Sažetak	49
Summary.....	50

1. Uvod

„Nema lakog puta do znanja.“

Euklid

Školska knjižnica je informacijsko i komunikacijsko središte suvremene škole. Inkluzivna je ustanova i pruža obavijesti i spoznaje važne za uspješno uključivanje u suvremeno društvo koje se temelji na znanju i informacijama. Kao takva mora biti dostupna svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa. Školska knjižnica omogućuje učenicima s redovnim programom, ali i učenicima s primjerenim oblikom školovanja stjecanje vještina za cijeloživotno učenje, razvija njihovu maštu i pomaže im da postanu odgovorni građani. Zadaća je školskih knjižnica da putem razvijanja informacijsko-komunikacijskih vještina pripremi učenike različitih sposobnosti na izazove suvremenog obrazovanja i potiče njihovu socijalnu uključenost. Na ravnateljima, učiteljima/nastavnicima i stručnim suradnicima pa tako i knjižničarima je da učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja osiguraju uvjete i podupiru ih u ostvarivanju maksimalnih potencijala uz istovremeni rad s redovnim učenicima na prihvaćanju različitosti.

Školski knjižničar nositelj je djelatnosti školske knjižnice i od njega se očekuje profesionalni pristup u komunikaciji i radu sa svim učenicima, neovisno o tome prate li redovan, individualiziran ili prilagođen program. Školski knjižničar također mora posjedovati sposobnost razumijevanja korisničkih potreba te informacijske vještine i znanja. Djelatnost knjižničara u školskoj knjižnici obuhvaća neposrednu odgojno-obrazovnu djelatnost s učenicima, stručnu – knjižničnu te kulturnu i javnu djelatnost. Temeljni cilj ovog rada, stoga je prikazati ulogu knjižnice, odnosno knjižničara u odgojno obrazovnom sustavu u kontekstu rada s učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja.

Zadaća školske knjižnice potpora je obrazovnim ishodima zacrtanim kurikulumima nastavnih predmeta kroz osiguravanje pristupa izvorima znanja koji će učenike potaknuti na iskustveno učenje.

Rad se temelji na teorijskom prikazu znanstvene i stručne literature, a korištene su induktivna i deduktivna metoda, kao i metoda analize i sinteze te generalizacije. Rad se sastoji od šest poglavlja. U uvodnom dijelu rada prikazuje se predmet i cilj rada, struktura rada i metode istraživanja koje su korištene u radu. Drugo poglavlje odnosi se na učenike s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja i obrazovna inkluzija. Unutar drugog poglavlja prikazuje se pojmovno određenje inkluzivnog odgoja i obrazovanja. Ujedno unutar ovog poglavlja, prikazuje se kategorizacija učenika s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, tj. učenici s teškoćama u razvoju, učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima kao i učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima.

Unutar ovog poglavlja prikazuju se učenici s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja i to učenici s redovitim programom uz individualizirane postupke, učenici s redovitim programom, prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke, učenici s posebnim programom uz individualizirane postupke te učenici s posebnim programom za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada uz individualizirane programe.

Treće poglavlje odnosi se na suradnju roditelja i stručnih suradnika škole. Ovdje se prikazuje suradnja sa psihologom, defektologom, edukacijskim rehabilitatorom, logopedom i školskim knjižničarom. Četvrto poglavlje prikazuje pomoć i podršku školskog knjižničara učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja. Peto poglavlje donosi istraživanje gdje se prikazuje metodologija istraživanja, rezultati istraživanja i rasprava istraživanja. Na kraju rada nalazi se zaključak rada u kojem su izneseni svi relevantni zaključci doneseni na temelju rada.

2. Učenici s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja i obrazovna inkluzija

„Inkluzivno obrazovanje nastoji odgovoriti na potrebe učenja sve djece, s posebnim naglaskom na one koji su ranjivi na marginalizaciju i isključenost. Cilj je promovirati mogućnosti za svu djecu da sudjeluju i da budu tretirani jednako.”

Andie Fong.

Školovanje današnjih učenika predstavlja školovanje koje se kao takvo odvija upravo prema inkluzivnim modelima pa samim time naglašava se kako i djeca s poteškoćama imaju pravo na primjeren odgoj, odnosno pravo na primjereno obrazovanje i na ravnopravno sudjelovanje u životu školske zajednice. U tom kontekstu obrazovna inkluzija predstavlja jedan od najhumanijih odnosa prema osobi koja ima različitost u razredu, u samoj školi te u životnoj zajednici, odnosno osposobljenost te obrazovanje svih onih koji pomažu prihvaćanju svake osobe na jednak način, neovisno o njihovoj različitosti (Vican, 2013: 17).

2.1. Inkluzivni odgoj i obrazovanje

Još je Općom deklaracijom o ljudskim pravima istaknuto pravo na obrazovanje kao jedno od temeljnih ljudskih prava. Upravo ostvarenje navedenog prava podrazumijeva mogućnost pohađanja obrazovnih ustanova, odnosno mogućnost sudjelovanja unutar obrazovnog procesa, korištenje obrazovnih sadržaja kao i ostvarenje obrazovnih rezultata koji se vežu uz sam prijenos, stjecanje te ujedno i stvaranje znanja. Inkluzija ili uključivanje predstavlja zahtjev koji je konceptijski nazvan još odgoj i obrazovanje za sve. Inkluzija na taj način predstavlja uključenost apsolutno sve djece, odnosno mladih, na svim razinama formalnog odgojno-obrazovnog sustava. Sve navedeno implicira na kreaciju škola i odgojno-obrazovnih programa. Ovaj program utemeljen je na činjenici da sva djeca trebaju učiti zajedno, odnosno djeca koja nemaju i djeca koja imaju poteškoće. Sam prelazak na kurikulumski pristup, na taj način određuje nove metode, odnosno najnovije oblike rada koji moraju prije svega biti prilagođeni samom djetetu.

Već dugo vremena govori se upravo o jednakim mogućnostima obrazovanja za sve, a poseban naglasak postavlja se upravo na kvaliteti obrazovanja. Obrazovna inkluzija, stoga predstavlja poseban zahtjev koji se odnosi na suvremene obrazovne politike svih zemalja Europe i svijeta. Samo teoretsko uporište nalazi se u odgojno-obrazovnim dokumentima te u Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Pri definiranju inkluzivnog obrazovanja valja istaknuti kako se radi zapravo o posebnom konceptu koji na taj način nastoji proširiti, odnosno konceptu koji nastoji produbiti sam odgojni model koji se odnosi na integraciju djece s teškoćama unutar redovnog obrazovanja. Sama obrazovna inkluzija svakako nikako ne predstavlja jednaku stavku kao i obrazovna integracija. Naime, ukoliko bi se usmjerilo prema integraciji koja se odvijala šezdesetih, odnosno sedamdesetih godina, uviđa se kako je sama integracija postala zapravo posebna zakonska regulativa u okviru zapadnih zemalja kako Europe tako i svijeta. Unutar navedenog vremena postavljen je ujedno i temeljni cilj spomenute integracije, a to je da se uključi što je moguće veći broj djece s poteškoćama unutar sustava redovnog školovanja (Visilie, 2003). Ovdje se tako isticalo nekoliko temeljenih zadataka. Naime, nastojalo se prije svega istaknuti pravo koje se odnosilo na obrazovanje djece s poteškoćama u razvoju i pravo na uključenje što je moguće većeg broja djece s poteškoćama u razvoju u redovno školstvo s drugom djecom. Na taj način nastojala se ostvariti cjelokupna reorganizacija sustava koji se odnosio na specijalne škole (Visilie, 2003).

Na temelju zakonske regulative moguće je tako razlikovati dva oblika integracije, a radi se o potpunoj i o djelomičnoj integraciji. Ukoliko se radi o potpunoj integraciji ističe se kako navedena zapravo podrazumijeva uključivanje učenika koji imaju poteškoće unutar redovnog razrednog odjela. Unutar navedenog tako učenik može usvajati razredne sadržaje ili prema redovnom ili pak prema posebno prilagođenom programu, no ono što se propisuje je broj učenika u razredu. Što se tiče djelomične integracije s druge strane, tumači se kako navedena zapravo podrazumijeva konkretno uključenje učenika, koji imaju poteškoće u razvoju, unutar redovite osnovne škole. Ovdje se tumači kako se dio nastave kao takav odvija unutar redovitog razrednog odjela i to s vršnjacima, dok se pak drugi dio odvija unutar posebnog razrednog odjela i to uz edukacijskog rehabilitatora (Karamatić, Brčić, 2011).

Sama uspješnost ovog procesa integracije bit će u ovisnosti od samog djeteta kao i od njegove osobnosti da se na djelomičan, odnosno da se na potpun način uključi u sam proces redovitog obrazovanja. Što se tiče inkluzije, navedena je daleko širi pojam koji podrazumijeva zapravo uključenost svih unutar samog odgoja, odnosno obrazovanja s temeljnim naglaskom na cjelokupni školski sustav, odnosno na cjelokupni odgojno-obrazovni proces. Ovo zapravo znači kako se ne smatra više dodatnim samu uključiti dijete unutar samog procesa, nego je daleko važnije da se osiguraju svi materijalni, tehnički, odnosno kadrovski uvjeti kako bi to dijete moglo participirati unutar navedenog sustava. Ističe se kako je iznimno važno unutar ovog sustava poštivati individualne različitosti, odnosno nužno je da se poštuju apsolutno sve potrebe svih učenika. U pojedinim zemljama se tako sam koncept inkluzivnog odgoja i obrazovanja smatra temeljnim načelom školovanja (Karamatić, Brčić, 2011).

Za lakše razumijevanje samog pojma inkluzije ujedno je moguće istaknuti nekoliko sastavnica obrazovne inkluzije (Booth i sur., 2002):

- Inkluzija prije svega uvažava apsolutno sve učenike, nastavno i školsko osoblje i to potpuno jednak način,
- Inkluzija podrazumijeva sudjelovanje apsolutno svih učenika, tj. smanjenje njihova isključivanje iz školske kulture, kurikulumu ili pak lokalne zajednice,
- Inkluzija podrazumijeva aktivnosti učenja i sudjelovanja apsolutno svih učenika koji se kao takvi mogu naći pod određenim pritiskom isključivanja,
- Inkluzija podrazumijeva pokušaj svladavanja postojećih prepreka u području učenja,
- Inkluzija prihvaća sve različitosti učenika,
- Inkluzija omogućuje samo školovanje što je moguće bliže samom mjestu stanovanja,
- Inkluzija teži unaprjeđivanju škole,
- Inkluzija ujedno uključuje razvijanje suradnje s drugim institucijama koje se nalaze u komunikaciji sa školom.

Na temelju do sada prikazanog, jasno se da zaključiti kako zapravo obrazovna integracija je ono što je prethodilo obrazovnoj inkluziji.

2.2. Učenici s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama

Na temelju Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama podrazumijevaju se daroviti učenici te učenici s teškoćama. Učenici s teškoćama će kategorizirano biti pojašnjeni u nastavku rada.

2.2.1. Učenici s teškoćama u razvoju

Ukoliko se radi o učenicima s teškoćama u razvoju naglašava se kako je riječ o onim učenicima čije su sposobnosti u međudjelovanju s čimbenicima iz okoline takvi da ograničavaju njihovo potpuno i učinkovito, odnosno ravnopravno sudjelovanje unutar odgojno-obrazovnog procesa. Same poteškoće kao takve proizlaze zapravo iz različitih tjelesnih, mentalnih, osjetilnih oštećenja, intelektualnih oštećenja, poremećaja funkcija ili pak kombinacija više navedenih oštećenja ili poremećaja. Dakle, vidljivo je kako se unutar navedene kategorije uključuju oni učenici koji imaju oštećenja, odnosno poremećaje organskog porijekla. Primjerice, to mogu biti različita neurološka, motorička oštećenja, senzorna oštećenja i poremećaji i ostalo. Upravo njihove odgojno-obrazovne potrebe proizlaze iz samog problema koji se veže s navedenim oštećenjem, odnosno s navedenim poremećajem (MZOS, 13).

2.2.2. Učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima

Sljedeća kategorija je kategorija učenika koji imaju poteškoće u učenju, različite probleme u ponašanju ili emocionalne probleme. Riječ je o vrsti problema koji kao takvi proizlaze iz samog međudjelovanja učenika te s druge strane odgojno-obrazovnog okruženja gdje postoje određeni čimbenici rizika ili pak njegova užeg ili pak šireg socijalnog okruženja. Iz tog razloga navedeni učenici trebaju određenu odgojno-obrazovnu podršku s temeljnim ciljem da se djeluje na njihov daljnji i što pozitivniji razvoj.

2.2.3. Učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima

Unutar treće kategorije učenika uključuju se oni učenici koji se kao takvi nalaze u nepovoljnom položaju, odnosno učenici koji imaju teškoće. Primjerice, teškoće se mogu

odnositi na određene odgojno-obrazovne zahtjeve, probleme u odnosu s vršnjacima, probleme u odnosu s autoritetima, u odnosu sa samim sobom i slično. Ove teškoće su tako vrlo često uvjetovane brojnim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturnim te ujedno jezičnim čimbenicima. Na navedene čimbenike je nužno djelovati putem primjerenih oblika odgojno-obrazovne podrške kako bi se moglo na pravi način pristupiti.

2.3. Učenici s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja

Prema navedenim modelima tumači se kako učenici s intelektualnim, s adaptivnim poteškoćama, teškoćama u učenju, problemima u ponašanju sukladno svojim mogućnostima i svojim sposobnostima prate nastavu, odnosno nastavne programe u redovnom obrazovnom sustavu. Upravo im navedeni omogućuje zapravo interakciju s vršnjacima te interakciju s odgojno-obrazovnim djelatnicima. Moguće je uvidjeti stoga kako je odgojno-obrazovni sustav vrlo fleksibilan te vrlo je organiziran i to na način da se isti nastoji prilagoditi odgojno-obrazovnim potrebama svakog učenika.

Temeljno polazište u tom kontekstu je kreacija određenih preduvjeta za mogućnost što uspješnijeg praćenja nastave i to uz zadovoljenje svih individualnih potreba svakog učenika s poteškoćama. Učenici koji imaju vidljive teškoće za određenje primjerenog oblika školovanja moraju proći postupak utvrđivanja psihofizičkog stanja gdje se u obzir uzimaju rezultati koji se odnose na formativno vrednovanje.

Postupak koji se odnosi na utvrđivanje psihofizičkog stanja učenika kako bi došlo do određivanja primjerenog programa, odnosno individualiziranog kurikulumu osnovnog ili srednjoškolskog obrazovanja regulira se na temelju Pravilnika o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sustavu stručnih povjerenstva (NN 67/14).

Nakon što se provede upravi postupak tada je sama institucija nadležna za ostvarenje poslova školstva, odnosno na temelju prijedloga stručnog povjerenstva škole dolazi do donošenja Rješenja o primjerenom obliku školovanja. U tom pogledu Rješenje predstavlja zapravo pravni dokument o samom utvrđenom primjerenom programu te o individualnim oblicima podrške za svakog pojedinog učenika.

Ovdje je tako moguće istaknuti sljedeće primjerene oblike školovanja za učenike s teškoćama razvoja:

- Redovni program uz individualne postupke,
- Redovni program uz prilagođavanje sadržaja i individualizaciju postupaka,
- Posebni program uz individualne postupke i
- Posebni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada uz individualizirane postupke.

Rješenje o primjerenom obliku školovanja sadržava i druge podatke koji se odnose na individualnu podršku, ali ujedno i o dodatnim odgojno-obrazovnim kao i rehabilitacijskim programima ukoliko je utvrđena potreba za istima. Na temelju Rješenja učitelji ili nastavnici, zajedno sa stručnim školskim suradnicima, izradit će individualizirani ili prilagođeni kurikulum za učenika te će potom pratiti njegovu implementaciju i vrednovati postignuti napredak, odnosno ostvarenje svih planiranih ishoda (MZOS, 14).

2.3.1. Individualizacija postupka učenja i poučavanja

Kada se radi konkretno o individualizaciji postupaka učenja i poučavanja, naglašava se kako se sami postupci individualizacije zapravo odnose na različite postupke, odnosno različite metode i na različite oblike poučavanja te ujedno vrednovanja. Ove se metode shodno tome mogu ostvariti na temelju prilagodbi koje se odnose na konkretan način predstavljanja samog sadržaja, odnosno na temelju određenih zahtjeva za izvođenje različitih aktivnosti. Isto tako prilagodbe se ostvaruju u području samog vremena koje se odnosi na aktivno poučavanje, na učenje ili pak na obavljanje potrebnih zadataka. Prilagodba se ujedno može ostvariti i u području aktivnog uključivanja svih učenika u sam proces učenja, ali isto tako i u samom načinu vrednovanja uspješnosti.

Ističe se kako je krajnji cilj formalnog odgojno-obrazovnog procesa da se steknu sve potrebne kompetencije za život. Iz toga proizlazi kako je nužno steći sljedeće kompetencije:

- Svijest o sebi,
- Samoregulaciju,
- Socijalnu svijest,
- Socijalne vještine i
- Odgovorno odlučivanje.

Naime, što se tiče svijesti o sebi, ističe se kako je ovdje riječ o kompetenciji koja se smatra iznimno važnom prilikom razvitka pozitivnih osobina ličnosti, odnosno pri izvršenju samoregulacije. Upravo stoga svijest o sebi je područje koje uključuje sposobnost koja se odnosi na prepoznavanje i na kompletno razumijevanje svih vlastitih osjećaja, svih interesa, prednosti te drugih važnih osobina.

Drugo područje odnosi se na samoregulaciju. Pod navedenim se podrazumijeva vještina upravljanja emocijama, odnosno svojom vlastitom motivacijom i svojim vlastitim ponašanjem. Ujedno na taj način samoregulacija je područje koje uključuje i područje upravljanja vlastitim učenjem. Na ovaj način uključena su različita izražavanja emocija, provođenje kontrole impulsa, načini nošenja sa stresom i ostalo.

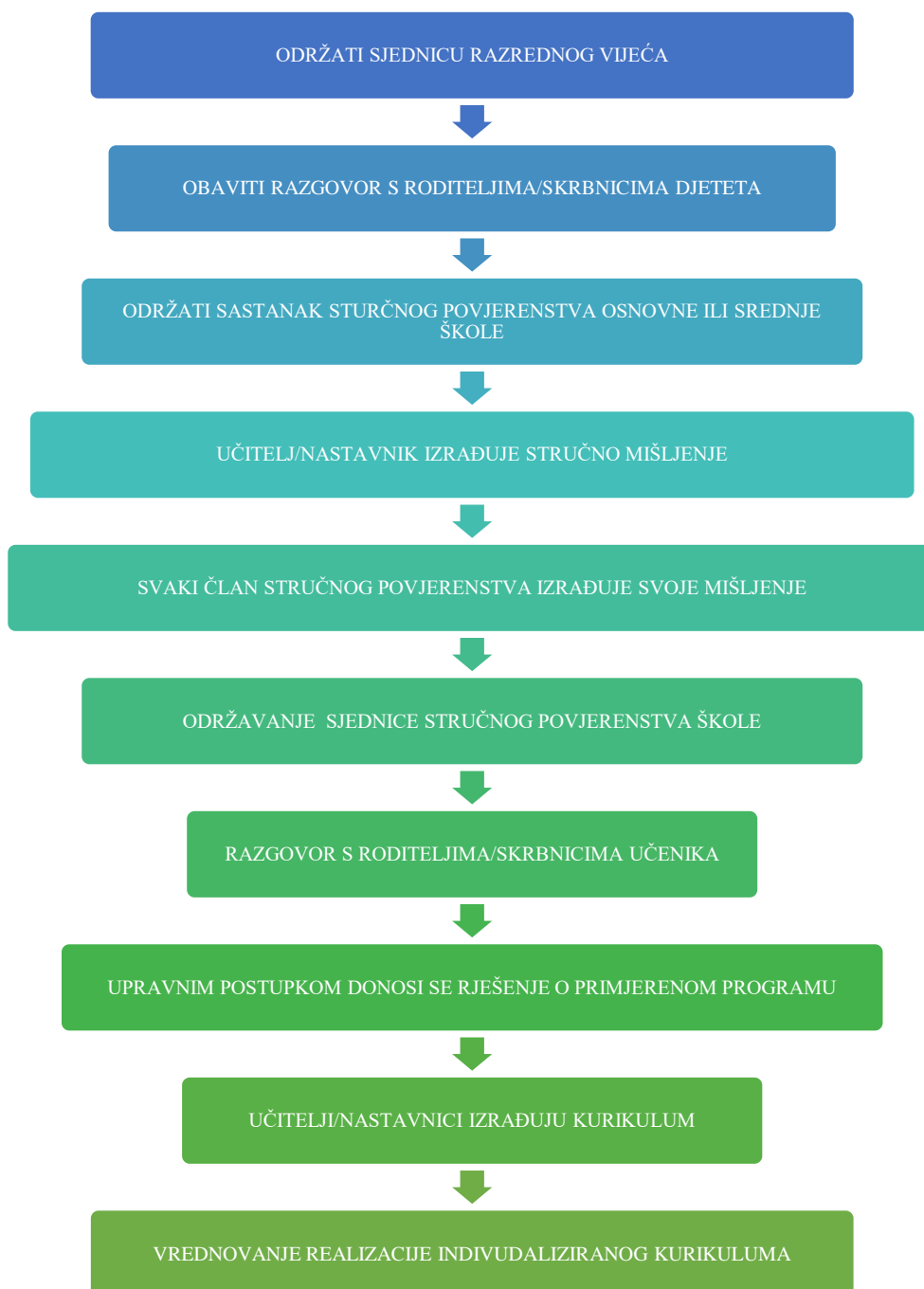
Što se tiče nadalje socijalne svijesti, navedena obuhvaća područje koje se odnosi na sagledavanje ukupne perspektive druge osobe, odnosno područje sposobnosti koje se odnosi na suosjećanje s nekim drugim, odnosno prepoznavanje te poštovanje svih sličnosti, tj. različitosti. Socijalna svijest na taj način uključuje i prepoznavanje, odnosno korištenje resursa iz obitelji i zajednice. Što se tiče socijalnih vještina ističe se kako je ovim područjem uključeno sve ono što se smatra potrebnim u području uspostave i održavanja zdravih odnosa koji su utemeljeni na suradnji, odnosno oni koji su utemeljeni na međusobnom uvažavanju. Socijalne vještine na taj način uključuju sposobnost upravljanja i rješavanja različitih interpersonalnih konflikata, odnosno područja koje se odnosi na odolijevanje vršnjačkom pritisku te na traženje pomoći onda kada se smatra potrebnim.

Posljednja stavka je odgovorno odlučivanje. Ovdje se misli na konstruktivan način donošenja potrebnih odluka koje se tiču osobnog i socijalnog ponašanja koje je kao takvo utemeljeno na kritičkom promišljanju, ali isto tako i na mogućnosti za analiziranje socijalnih odnosa, odnosno utjecaja uz poštovanje drugih.

2.3.2. Proces određivanja primjerenog oblika školovanja

Postupak koji se odnosi na utvrđivanje psihofizičkog stanja učenika kako bi se odredio primjeren program, odnosno individualizirani kurikulum, reguliran je putem Pravilnika o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sastavu stručnih povjerenstava (NN 67/14).

Ovdje će se istaknuti samo temeljni koraci u navedenom postupku.

Slika 1. Proces određivanja primjerenog oblika školovanja

Na slikovnom prikazu predložen je sam postupak utvrđivanja psihofizičkog stanja učenika kako bi se odredio primjeren oblik školovanja. Prvi korak u navedenom uključuje održavanje sjednice razrednog vijeća. Ovdje se radi o sjednici na kojoj će učitelj ili nastavnik, odnosno stručni suradnici, međusobno razmijeniti sve one informacije koje se smatraju važnima u

području odgojno-obrazovnog funkcioniranja samog učenika, odnosno o svim stavkama koje se odnose na poduzete mjere. Potom se sve ove mjere mogu na zajednički način analizirati kako bi se donio zaključak o činjenici je li zapravo potrebno pokrenuti postupak koji se odnosi na utvrđivanje psihofizičkog stanja učenika i to kako bi došlo do određivanja primjerenog oblika školovanja.

Drugi korak odnosi se na obavljanje razgovora s roditeljima ili skrbnicima samog učenika. Na temelju navedenog razgovora učitelj, odnosno nastavnik kao i stručni suradnici škole, upoznat će roditelje učenika s temeljnom svrhom te s ciljem praćenja. Treći korak u ovom procesu odnosi se na održavanje sastanka stručnog povjerenstva. Na ovom povjerenstvu vrši se analiza svih dostupnih informacija o samom učeniku i to iz različitih perspektiva kako bi se uspješno dogovorile sve daljnje aktivnosti koje se odnose na praćenje učenika, odnosno na prikupljanje svih potrebnih znanja.

Četvrti korak uključuje izrađivanje stručnog mišljenja od strane učitelja, odnosno nastavnika. U tom pogledu stručno mišljenje mora obuhvaćati sve informacije koje se odnose na odgojno-obrazovna postignuća svih učenika, potrebne primjerene metode rada uz koje učenik može postići pozitivne rezultate. Isto tako stručno mišljenje obuhvaća sva specifična nastavna sredstva koja se trebaju obuhvatiti u radu kao i važnost redovitosti pohađanja same nastave. Isto tako stručno mišljenje mora obuhvaćati sve uočene sposobnosti, mogućnosti kao i interese učenika. Nužno je da se istaknu sve poduzete aktivnosti i svi potrebni oblici rada i to kako bi se samom učeniku moglo pomoći u svladavanju sadržaja. Stručno mišljenje trebalo bi sadržavati i opis suradnje s roditeljima ili skrbnicima.

Peti korak je korak u kojem svaki od članova povjerenstva izrađuje svoje stručno mišljenje. Ističe se kako navedeno stručno mišljenje mora biti u skladnosti sa svim načelima struke. Ukoliko se radi o srednjoj školi tada se naglašava kako će biti imenovano stručno povjerenstvo, dok će nastavnici škole pratiti razvoj i potrebe učenika.

Šesti korak uključuje održavanje sjednice stručnog povjerenstva škole. Na ovoj sjednici dolazi do provođenja timske analize prikupljenih informacija o samom učeniku te ujedno donošenje svih zaključaka o primjerenim oblicima podrške koja se provodi. Sedmi korak uključuje obavljanje potrebnog razgovora s roditeljima, odnosno sa skrbnicima samog učenika. Na navedenom razgovoru roditelje je potrebno upoznati s rezultatima praćenja učenika, odnosno s donesenim mišljenjem i s prijedlogom stručnog povjerenstva škole,

odnosno nastavničkog vijeća ukoliko je riječ o srednjoj školi, o samoj primjeni individualiziranog kurikulumu, odnosno o primjerenim oblicima podrške.

Osmi korak odnosi se na konkretan upravni postupak svih institucija koje su nadležne za poslove školstva u kojima se na temelju prijedloga stručnog povjerenstva škole donosi konkretno Rješenje o primjerenom programu, odnosno kurikulumu. U devetom koraku učitelji, odnosno nastavnici izrađuju konkretne individualizirane kurikulume. Upravo na temelju njih vrši se planiranje te ujedno i realizacija strategija same podrške. Na kraju se kao deseti korak navodi kako na kraju nastavne godine, i to na temelju analize rezultata formativnog i sumativnog vrednovanja, vrši vrednovanje realizacije individualiziranog kurikulumu.

3. Suradnja roditelja i stručnih djelatnika škole

Važno je istaknuti kako upravo inkluzivni odgoj, odnosno obrazovanje, podrazumijeva vrlo intenzivnu međusobnu suradnju jednog interdisciplinarnog tima u koji su uključeni učitelji, odnosno nastavnici, različiti stručni suradnici, ali i roditelj te vanjski suradnici. Timski rad i profesionalnost, etičnosti te interdisciplinarnost doprinosi odgoju i obrazovanju učenika s poteškoćama. U nastavku rada prikazuje se važnost suradnje svih uključenih dionika.

Ovdje će se prije svega istaknuti uloge koje su zajedničke svim stručnim suradnicima. Dakle, svi stručni suradnici moraju pružiti relevantnu podršku prilikom neposrednog procesa odgojno-obrazovnog rada s učenicima, s učiteljima i roditeljima. Svi stručni suradnici moraju sudjelovati u procesu koji se odnosi na planiranje prijelaza iz jednog u drugi odgojno-obrazovni sustav. Ovdje je prije svega riječ o prijelazu iz vrtića u osnovnu školu. Svakako je nužno da se osigura ukupna protočnosti svih informacija kako bi došlo do osiguranja potpune podrške za samog učenika. Nadalje, svi stručni suradnici moraju znati kako planirati i kako provoditi sva potrebna akcijska istraživanja na razini škole, odnosno na koji način mogu sudjelovati u procesu koji se odnosi na samo vrednovanje s temeljnom svrhom da se unaprijedi inkluzija svih učenika koji imaju poteškoće. Svi stručni suradnici moraju planirati, provoditi te evaluirati različite preventivne programe i to kako bi se mogla pružiti adekvatna podrška svim učenicima.

Cilj je zapravo potaknuti ukupni razvoj djece, potaknuti građenje svih kompetencija koje su potrebne kako bi djeca na uspješan način rješavala svakodnevne probleme, a isto tako kako bi došlo do smanjenja svih rizičnih čimbenika. Ujedno je nužno provoditi planiranje, evaluaciju i organizaciju potrebne stručne intervencije. Svi suradnici moraju zagovarati dječja prava te ujedno na taj način ukazivati i na samu važnost koja se donosi na prihvaćanje svih različitosti. Stručni suradnici isto tako moraju sudjelovati u procesu provođenja intervencija i to na razini razrednog odjela, odnosno škole, a sve s temeljnom svrhom da se što bolje prihvate učenici s poteškoćama.

Svi stručni suradnici trebali bi ujedno provoditi svu potrebnu procjenu razine, odnosno procjenu kvalitete ukupnog funkcioniranja učenika koji imaju poteškoće. Isto tako nužno je raditi na njihovu životnom okruženju kako bi se u konačnici mogle utvrditi sve individualne potrebe. Isto tako potrebno je usmjeriti se na savjetodavnu podršku i na edukaciju svih roditelja, odnosno svih skrbnika, učitelja i nastavnika, pomoćnika u nastavi, a sve kako bi se

kreiralo inkluzivno i poticajno okruženje za učenje. Nužno je pružiti podršku svim učiteljima i nastavnicima u području planiranja i vrednovanja individualiziranog kurikulumu učenika s teškoćama.

3.1. Suradnja sa psihologom

Kada se radi o psihologu tada se naglašava kako je isti svom radu usmjeren prije svega na kognitivne, na metakognitivne, emocionalne, motivacijske, ali istovremeno i na ponašajne aspekte funkcioniranja samih učenika. Naglašava se kako se psiholog zapravo koristi psihodijagnostičkim sredstvima te ujedno i tehnikama kako bi došlo do procjene psihomotornog, kognitivnog te isto tako i socioemocionalnog razvoja. Psiholog za svoju temeljnu zadaću ima pružiti podršku kako učenicima tako i roditeljima, odnosno skrbnicima, učiteljima te nastavnicima usmjeravajući ih na korištenje različitih strategija, odnosno tehnika. Temeljni cilj takvih tehnika je potaknuti samoregulaciju mišljenja, samoregulaciju emocija, potaknuti motivaciju učenika.

3.2. Suradnja s pedagogom

Pedagog je u svome radu usmjeren prema području koje se odnosi na planiranje, praćenje te unaprjeđivanje cjelokupnog odgojno-obrazovnog procesa koji je kao takav utemeljen prije svega na pedagoškim te na didaktičkim načelima. Isto tako pedagog mora koordinirati i ujedno pratiti sva potrebna stručna usavršavanja kako učitelja tako i nastavnika. Na temelju provođenja analize pedagoške te sve druge dokumentacije, zapravo provodi procjenjivanje odgojno-obrazovnih potreba učenika s temeljnom svrhom da se pronađu potrebna metodička rješenja, odnosno svi potrebni didaktički paketi. Pedagog ujedno mora moći pružiti svim učenicima podršku koristeći sve potrebne pedagoške kompetencije.

3.3. Suradnja s edukacijskim rehabilitatorom

Ukoliko se radi o edukacijskom rehabilitatoru naglašava se kako je njegova uloga u području planiranja, provođenja, evaluacije te ujedno i organizacije individualne ili grupne intervencije. Ona mora biti usmjerena na samog učenika kako bi se na temelju provedenog mogao kreirati kvalitetan program. Edukacijski rehabilitator ujedno provodi stručnu procjenu koja se odnosi na samu razinu, ali s druge strane i na kvalitetu funkcioniranja učenika.

Edukacijski rehabilitator isto tako pruža veliku podršku učiteljima prilikom planiranja i prilikom vrednovanja individualiziranog kurikuluma. Edukacijski rehabilitator ujedno je kontinuirana podrška za rad s djecom koja imaju intelektualne poteškoće, poteškoće s učenjem, poremećaj iz spektra autizma, djecu s ADHD-om, s motoričkim poremećajima, s oštećenjem vida ili pak s drugim višestrukim poteškoćama.

3.4. Suradnja s logopedom

U svom radu logoped je usmjeren prema području koje se odnosi na komunikacijske, na slušne, jezične te govorne sposobnosti samog učenika. Isto tako logoped je usmjeren na različite predvještine te vještine čitanja. Logoped ujedno radi na djetetovim sposobnostima za pisanje i računanje, odnosno radi na različitim specifičnim poteškoćama u učenju. Logoped je zadužen za provođenje logopedске procjene i to na način da isti primjenjuje standardizirane te ujedno i količnčki provjerene mjerne instrumente. Na ovaj način logoped je u mogućnosti pružiti podršku za iznimno širok raspon različitih poteškoća koje se kao takve očituju u području socijalno-komunikacijskih sposobnosti, jezičnih sposobnosti, predvještina koje se odnose na čitanje, pisanje kao i računanje. Logoped ujedno pruža svu potrebnu logopedsku podršku onim učenicima koji imaju problem s komunikacijskim poremećajima. Radi se prije svega o djecom s poremećajima iz autističnog spektra. Logopedi ujedno rade s djecom koja imaju jezične i govorne poremećaje koji mogu biti različite etiologije, s djecom koja imaju poremećaj glasa, pisanog jezika, matematičkih sposobnosti, oštećenje sluha i ostalo.

3.5. Suradnja sa školskim knjižničarom

Kada se radi o suradnji sa školskim knjižničarom, naglašava se kako je njegova uloga da s učiteljima, odnosno nastavnicima kao i svim drugim stručnim suradnicima zapravo ostvari svu potrebnu korelaciju nastavnih predmeta, ali isto tako i nastavnih područja te da se na taj način nastoji povezati nastavni sadržaj s knjižnicom kao jednim središtem učenja u školi. Knjižničar u odgojno-obrazovnom radu obavlja iznimno širok spektar poslova koji se odnose na čitalačke sposobnosti same djece, odnosno na području poticanja kako verbalne tako ujedno i neverbalne komunikacije. Školski knjižničar ujedno potiče učenike, potiče učitelje te druge stručne suradnike da koriste znanstvenu i stručnu literaturu. Isto tako knjižničar je usmjeren prema obavljanju svih onih poslova koji se odnose na kulturnu i javnu djelatnost same škole. U tom pogledu sudjeluje i prilikom kreacije različitih multimedijjskih sadržaja

škole, odnosno u formiranju multimedijskog središta škole i to na način da oprema školsku knjižnici prije svega stručnom literaturom, različitim izvorima znanja, ali isto tako i odgovarajućom odgojno-obrazovnom tehnikom.

4. Pomoć i podrška školskog knjižničara učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja

„Školska knjižnica nije more tišine već more ljudskih duša koje iščekuju susret sa čitateljem.“
Višnja Šeta, 1995.

U nastavku rad se usmjerava na područje podrške i pomoći školskog knjižničara učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja.

4.1. Školska knjižnica

Kada se govori o školskim knjižnicama ističe se kako je riječ o integralnom dijelu suvremenih škola, odnosno iznimno važnom čimbeniku u području odgoja, odnosno obrazovanja njezinih korisnika. Tumači se kako suvremene školske knjižnice zapravo u sam centar interesa postavljaju mladog korisnika kojeg nastoje osposobiti za kritičko mišljenje, odnosno za vrednovanje informacija. Temeljni cilj koji se nastoji postići je da učenici postanu prije svega aktivnim korisnicima informacija na različitim medijima. Isto tako tumači se kako je naglasak na kvaliteti koja se odnosi na pružene usluge, a postiže se upoznavanjem te ujedno i korištenjem široke lepeze različitih informacijskih izvora (Kovačević, Lovrinčević, 2012: 19).

Naglašava se kako su školske knjižnice po samoj mjeri učenika i učitelja, odnosno nastavnika, te kao takve upravo one postavljaju određene temelje za razvitak i za napredovanje svakog pojedinog člana odgojno-obrazovnog procesa. Ističe se kako aktivno sudjelovanje u izgradnji znanja te ujedno i u usvajanju različitih vještina implementiranih u školski kurikulum je upravo zadatak školske knjižnice. Znanja kao i vještine koje su stečene u takvim knjižnicama pomoći će korisnicima da na kvalitetan način postignu uspjeh, odnosno da postignu osobno zadovoljstvo.

Uz sve navedeno potrebno je istaknuti kako je školska knjižnica upravo obrazovno, odnosno informatičko okruženje koje je na uzajaman način povezano s obzorom da je upravo informacija ta koja se smatra temeljnom sastavnicom učenja. Drugim riječima to bi značilo

kako se uči upravo u interakciji s informacijama, odnosno putem korištenja informacija (Lasić-Lazić i sur., 2012: 3).

Kada se govori o primarnom cilju školskih knjižnica, onda se ističe kako je navedeni usmjeren na praćenje razvoja učeničkih kompetencija koje odgojno-obrazovne institucije smatraju zapravo ključnim za društvo znanja, odnosno za društvo globalizacije. Iz toga se mogu istaknuti određeni prioriteti školskih knjižnica, odnosno riječ je o osposobljavanju korisnika za (Kovačević i sur., 2012):

- Život i rad u promjenjivim uvjetima i sposobnost rješavanja problema,
- Aktivan i odgovoran način sudjelovanja unutar društvenog života,
- Odgovornost prema prirodnoj okolini i prema samom zdravlju,
- Osiguranje cjeloživotnog učenja i obrazovanja,
- Očuvanje tradicije i nacionalne kulture,
- Razvoj praktičnih vještina koje su potrebne za svakodnevni život.

Ovdje je isto tako važno da se istaknu IFLA-ine smjernice za školske knjižnice. Upravo se putem navedenih naglašava vrlo bitna uloga u uspješnom uključivanju učenika u suvremeno društvo, odnosno mogućnosti koje se odnose na osposobljavanje za cjeloživotno učenje, za razvoj kreativnosti i za odgovornost budućih građana (IFLA, 2015).

Današnje, suvremene knjižnice, prije svega predstavljaju iznimno važne partnere školama, odnosno partnere nastavnom procesu, s obzirom da navedene podržavaju te ujedno potpomažu na način da stavljaju u funkciju razne izvore znanja. Isto tako školske knjižnice predstavljaju ujedno i sastavni dio kulturno-javne djelatnosti škole, a ujedno su i središnjica organizacijskog, individualnog informiranja kao i stjecanja znanja. Školske knjižnice isto tako nužno moraju educirati sve sudionike odgojno-obrazovnog procesa uz pomoć one tehnologije koja im se nalazi na raspolaganju, a sami osmišljavaju kreativan način korištenja slobodnog vremena.

Školske knjižnice na taj način ispunjavaju jasno misijsko djelovanje, odnosno nedvojbeno djelovanje i to putem knjižnih te ujedno neknjižnih izvora informacija te znanja i to u svim oblicima života i u svim oblicima rada škole (Kovačević i sur., 2004: 17).

4.1.1. Osoblje u školskim knjižnicama

Knjižničar u školskoj knjižnici na samostalan način obavlja poslove koje u drugim vrstama knjižnica obavlja cjelokupan tim. Knjižničar ima obrazovanje te knjižničarsku struku kao i pedagoško-psihološke kompetencije. On sam preuzima odgovornost te upotrebljava vještine kao i sposobnosti sistemskog knjižničara gdje se rukovodi postojanjem različitih zadataka u različitim vrstama školskih knjižnica (Udina, 2018: 33).

Nadalje, školski knjižničar ujedno pripada skupini složenih zanimanja. Svojevrstni je medijator koji zapravo spaja područje tradicije i znanja sa suvremenim informacijskim te digitalnim resursima, odnosno alatima. Unutar školskog sustava on je taj koji usmjerava sudionike odgojno-obrazovnog procesa i to u području traženja informacija, selekciji, procjeni i korištenju. Samo polazište za rad školskog knjižničara u školama je vršenje sustavnog praćenja i razvijanja općih kompetencija i to prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu (Kovačević, Lovrinčević, 2012: 108).

Moguće je istaknuti nekoliko osnovnih smjernica za rad s korisnicima:

- Komunikacija na materinjem jeziku,
- Čitalačka pismenost,
- Digitalne kompetencije,
- Učenje kako učiti,
- Socijalne kompetencije,
- Građanske kompetencije,
- Inicijativnost i poduzetnost,
- Kulturna svijest i istraživanje.

Školske knjižnice su na ovaj način intelektualno, informacijsko kao i kulturno središte škole pa samim time i školski knjižničari provode različite aktivnosti sa svojim korisnicima. Ove aktivnosti uključuju primjerice njegovanje navika posjećivanja knjižnica, rani pristup prema posudbi knjiga, razvoj čitalačkih kompetencija, zajednički rad na istraživačkim zadacima, pomoć u učenju, stjecanje vještina koje se odnose na pretraživanje i pronalaženje potrebnih informacija i ostalo.

Školski knjižničar u školi je upravo stručni suradnik zajedno s pedagogom, defektologom, logopedom te socijalnim radnikom, koji vodi brigu o svim specifičnim potrebama za učenika i za njegov napredak. Riječ je o stručnoj, organiziranoj te ujedno kreativnoj osobi od koje se očekuje vrlo profesionalan pristup u području komunikacije i rada, odnosno od kojeg se očekuje sposobnost razumijevanja korisničkih potreba kao i informacijske vještine, ali i znanje o kvalitetnoj upotrebi informacija (Rakonić Leskovar, 2018: 34).

4.1.2. Uloga školskih knjižnica u inkluziji učenika s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja

Inkluzivni odgoj te obrazovanje u Republici Hrvatskoj zasnovano je na temelju poštivanja ljudskih i dječjih prava te sloboda. Godine 1989. Generalna skupština UN-a usvojila je Konvenciju o pravima djeteta, međunarodni dokument putem kojeg se priznaju prava djece u cijelom svijetu. Prema ovoj Konvenciji svako dijete ima pravo na odgoj te obrazovanje koje mora biti u skladu s mogućnostima uz poticanje optimalnog osobnog razvoja.

Ukoliko bi se tumačila Konvencija o pravima djeteta, tumači se kako je riječ o pravnom aktu koji nosi zakonsku snagu (UNICEF, 1989: 10). Isto tako temeljni je međunarodni dokument o pravima osoba s invaliditetom koji je ratificiran od strane Republike Hrvatske je Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (UNICEF, 2006: 14).

Školske knjižnice predstavljaju stoga sastavni dio odgojno-obrazovnih institucija koje za temeljnu zadaću imaju pružiti suport kao i pomoć učenicima s teškoćama i s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja, odnosno njihovoj inkluziji u redovan odgojno-obrazovni sustav. Kada bi se opisivao individualizirani kurikulum može se reći kako navedeni predstavlja poseban putokaz kojim se pruža konkretna pomoć i konkretna podrška učenicima s poteškoćama i koji vodi prema inkluzivnom obrazovanju. Drugim riječima nastoji se potpuno uključiti učenik s teškoćama unutar redovnog odgojnog-obrazovnog sustava.

Upravo navedeni kurikulumi na tematski te na kronološki način prate redovni kurikulum dok se izmjene konkretno odnose na sadržaje poučavanja, na očekivane razine ishoda kao i na primjenu različitih specifičnih podrška za učenika s teškoćama. Individualizirani kurikulum isto tako podrazumijeva i promjenu same paradigme odgojno-obrazovnog sustava koji se prilagođava potrebama učenika.

Naglašava se kako današnji školski sustavi prate napredovanje učenika s poteškoćama te na taj način im pružaju podršku kako bi mogli ostvariti glavne ishode i kako bi mogli postići

socijalnu prihvaćenost te ujedno uključenost. Podrška učenicima s teškoćama koji imaju Rješenje o primjerenom obliku školovanja na taj način obuhvaća podršku u samom procesu učenja, poučavanja, iskazivanja naučenog ili pak socijalizacije unutar škole (MZOS, 2021).

Školske knjižnice isto tako mogu pružiti pomoć u okviru odgoja, odnosno obrazovanja učenika s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja i to putem sustavne i planske organizacije aktivnosti u kojoj koriste:

- Individualizirane kao i prilagođene materijale,
- Tehnike i metode rada koje odgovaraju pojedinom učeniku,
- Raznovrsne te poticajne aktivnosti i
- Knjižnično okruženje koje djeluje podržavajuće.

Školske knjižnice konkretno imaju i vrlo važnu ulogu u samom učenju, organizaciji informacija učenika s Rješenjem. Jasno je kako je učenicima s određenim Rješenjem o primjerenom obliku školovanja navedena pomoć važna i kako im može uvelike olakšati put stjecanja znanja te napredovanja. Školske knjižnice na taj način mogu putem individualnih pristupa ili radionica učenike podučavati (MZOS, 2021 36):

- Izradi i korištenju podsjetnika (bilješki, slika, natuknica, umnih mapa),
- Oblikovanju grafičkih organizatora znanja,
- Korištenju crteža uz najvažniji sadržaj prilikom prikazivanja slijeda događaja ili struktura priča,
- Sažimanju informacija,
- Izdvajanju važnog od nevažnog,
- Različitim načinima označavanja važnog,
- Audio ili video snimanju važnih informacija,
- Izradi vizualnih oznaka za lakše čitanje,
- Korištenju raznih medija radi olakšavanja vizualizacije apstraktnih pojmova i pojava,
- Snalaženju u procesu čitanja korištenjem orijentira i
- Korištenju digitalnih alata koji mogu prilagoditi sam izgled teksta uz povremeno korištenje i audiknjiga.

4.2. Pomoć školskog knjižničara učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja

U svom neposrednom radu s korisnicima, školski knjižničar se susreće s heterogenim skupinama i s učenicima različitih sposobnosti, odnosno različitih mogućnosti, interesa i potreba. Aktivnosti koje se provode u knjižnici su aktivnosti koje moraju biti dostupne u jednakoj mjeri učenicima koji prate redovan školski program kao ujedno i učenicima koji prate individualizirani program, odnosno prilagođeni ili posebni program na temelju čega im je izdano Rješenje o primjerenom obliku školovanja.

Školski knjižničar ujedno bi morao biti i dobar poznavatelj problematike koja se odnosi na djecu s različitim poteškoćama i s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama. Tako za rad s navedenim učenicima prije svega je potrebna empatija te strpljenje, no isto tako i brojne edukacijsko-rehabilitacijske kompetencije koje se mogu steći formalnim, odnosno neformalnim obrazovanjem, iskustvom te razmjenom iskustva sa stručnom službom škole, odnosno permanentnim stručnim usavršavanjem na aktivima, seminarima, predavanjima i ostalo.

Važno je istaknuti kako se suvremene odgojno-obrazovne ustanove susreću s povećanjem broja učenika s Rješenjem, a ujedno na taj način i izazovima u radu s takvom djecom. Školski knjižničari jednako kao i drugi sudionici odgojno-obrazovnog procesa mogu zapravo doprinijeti inkluziji učenika s Rješenjem, odnosno osposobljavanju za snalaženje u prostoru knjižnice, služenju knjižničnim fondom, učenju kako učiti, pretraživati informacije, bilježiti navedene i drugo. Stručni rad na taj način doprinosi socijalnom, fizičkom, pedagoškom prihvaćanju navedenih učenika te ujedno njihovoj integraciji u heterogene skupine.

Kada je riječ o radu školskog knjižničara, njegov rad prije svega karakterizira otvorenost te fleksibilnost u okviru poučavanja i to uvođenjem raznih načina za dostizanje ishoda. Isto tako cjelovita kurikularna reforma je takva da teži inkluzivnom odgoju i obrazovanju učenika s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama s obzirom da potiče napredak učenika, njihov emocionalno-socijalni razvoj.

Vidljivo je kako školski knjižničar je jedna karika u lancu odgojno-obrazovnih djelatnika koja na vrlo važan način utječe na ideju „škole za sve“ gdje dolazi do uvažavanja specifičnosti učenika s poteškoćama i gdje se potiče njihov napredak. Putem zajedničkog

djelovanja stručnih suradnika te učitelja, odnosno nastavnika škole, moguće je u postići potpunu inkluziju učenika s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja.

5. Istraživanje

U nastavku rada prikazat će se istraživanje, metodologija istraživanja, rezultati istraživanja, rasprava te ujedno i doprinos istraživanja.

5.1. Metodologija istraživanja

Istraživanje je provedeno u pulskoj osnovnoj školi koja ima najveći broj učenika s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja. Naime, od ukupnog broja od 543 učenika, 40 učenika ima navedeno Rješenje, što čini 7,4% ukupnog broja učenika. Istraživanje je provedeno na učenicima u dobi od 6 do 14 godina, odnosno kod učenika od prvog do osmog razreda. Konkretni broj učenika po razrednom odjeljenju prikazat će se na temelju sljedećeg tabličnog prikaza.

Tablica 1. Broj učenika koji su sudjelovali u istraživanju prema razredu koji pohađaju

RAZRED	BROJ UČENIKA
1.	1
2.	4
3.	2
4.	1
5.	8
6.	4
7.	8
8.	12

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Prema prikazanom tabličnom prikazu vidljivo je kako je najmanji broj učenika prvog i četvrtog razreda. Drugi prema zastupljenosti su učenici trećeg razreda, a potom slijede, s

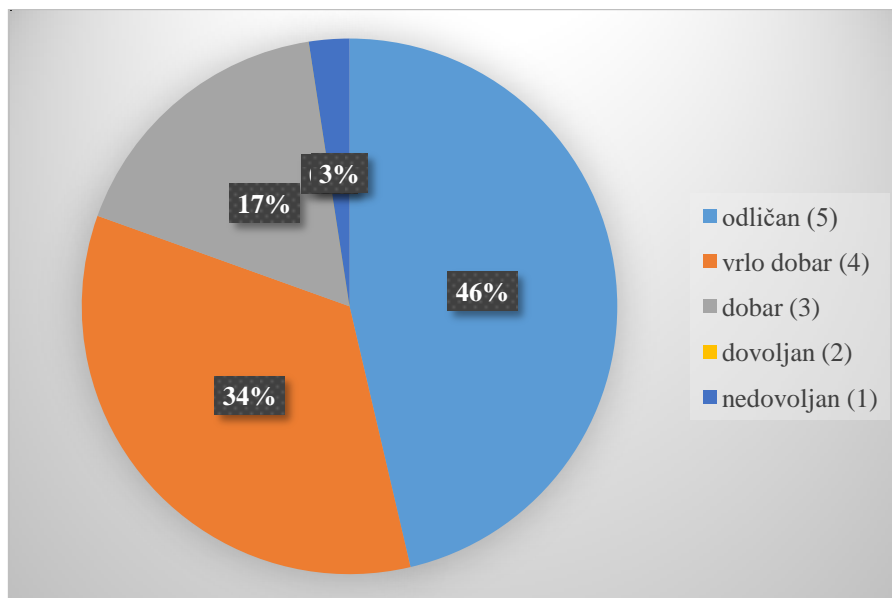
jednakim brojem ispitanika, učenici drugog i šestog razreda. S 8 ispitanika su učenici petog i sedmog razreda dok najveći broj ispitanika je u osmom razredu, odnosno 12 ispitanika.

Ističe se kako od 40 ispitanika, 19 ispitanika prati nastavu prema redovnom programu uz individualizirane postupke dok 21 ispitanik prati nastavu po redovnom programu uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke. U ovom istraživanju nisu sudjelovali ispitanici koji prate nastavu po posebnom programu uz individualizirane postupke i posebnom programu za stjecanje kompetencija svakodnevnog života i rada uz individualizirane postupke. U ustanovi u kojoj je provedeno istraživanje nema takvih učenika.

5.2. Rezultati istraživanja

Prvo pitanje unutar istraživanja odnosi se na ocjenu škole, odnosno ocjenu učitelja, stručnih suradnika, školskog prostora i opreme.

Grafikon 1. Prikaz ocjene škole

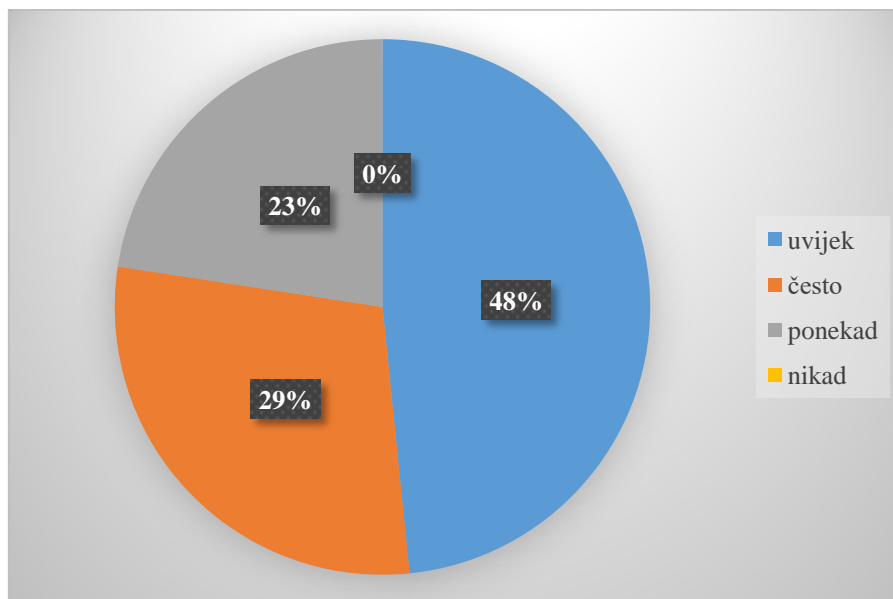

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Prema prikazanoj ocjeni škole, vidljivo je kako najveći udio učenika daje ocjenu odličan (5), a radi se konkretno o 46% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su učenici koji su dali ocjenu vrlo dobar (4), a radi se konkretno o 34% učenika. Kao treći prema zastupljenosti su učenici koji su dali ocjenu dobar (3), a radi se o 17% učenika. Ocjenu nedovoljan (1) dalo je 3% učenika.

Sljedeće se pitanje odnosi na odlazak u školu, tj. na izjavu kako „rado odlazim u školu“.

Grafikon 2. Izjava “Rado odlazim u školu”

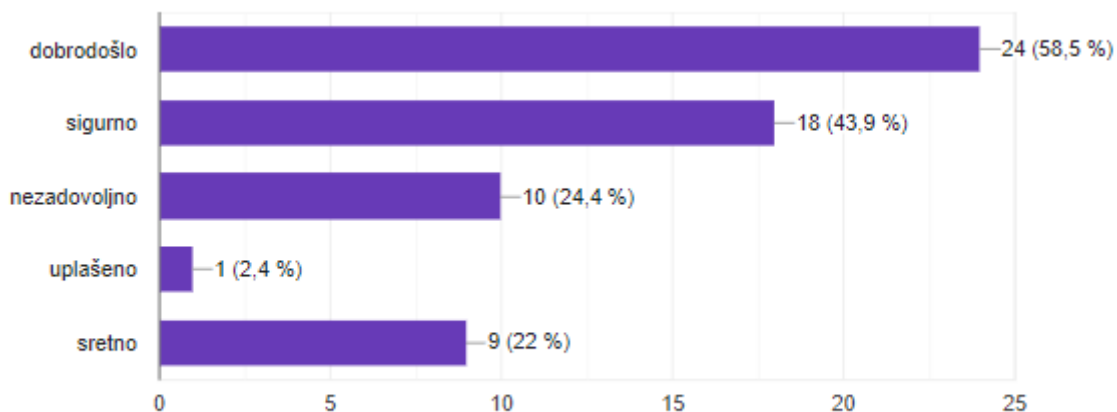

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Na temelju istraživanja vidljivo je kako najveći broj učenika rado odlazi u školu, odnosno uvijek rado odlaze u školu, a radi se o 48% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su učenici koji navode kako često rado odlaze u školu, a radi se o 29% ispitanika. Kao treći po zastupljenosti su ispitanici koji navode kako ponekad rado odlaze u školu, a radi se o 23% ispitanika.

Sljedeće se pitanje odnosi na učenikove osjećaje u školu.

Grafikon 3. Prikaz učenikovih osjećaja u školi

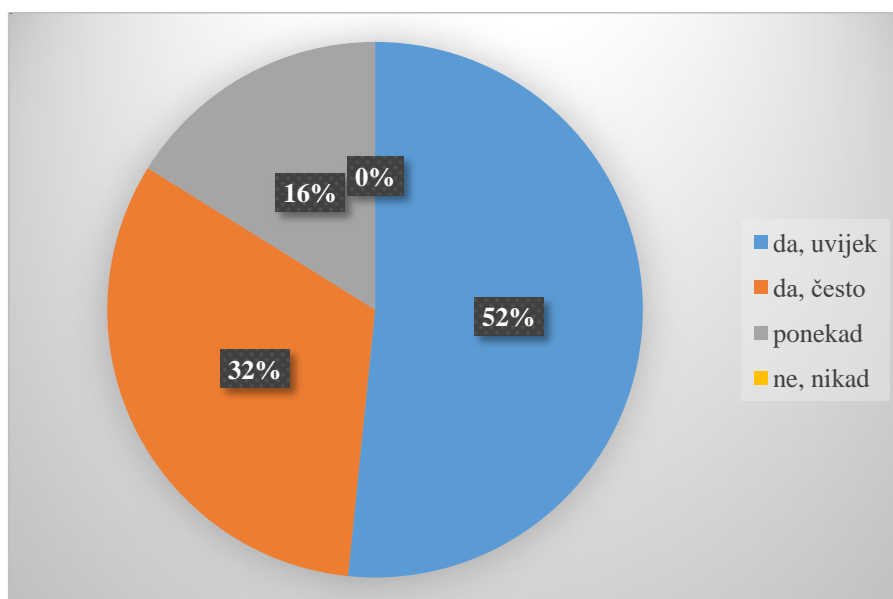

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Na temelju grafičkog prikaza uočava se kako se učenici u školi najviše osjećaju dobrodošlo te sigurno. Iznimno mali broj učenika navodi kako se u školi osjeća uplašeno, odnosno od ukupnog broja učenika njih 2,4% navode kako su u školi uplašeni. U školi nezadovoljstvo osjeća 24,4% učenika.

Sljedeće pitanje odnosi se na prijatelje iz razreda, odnosno na njihovo prihvaćanje i na uvažavanje učenika.

Grafikon 4. Prikaz prihvaćanja i uvažavanja učenika od strane prijatelja iz razreda

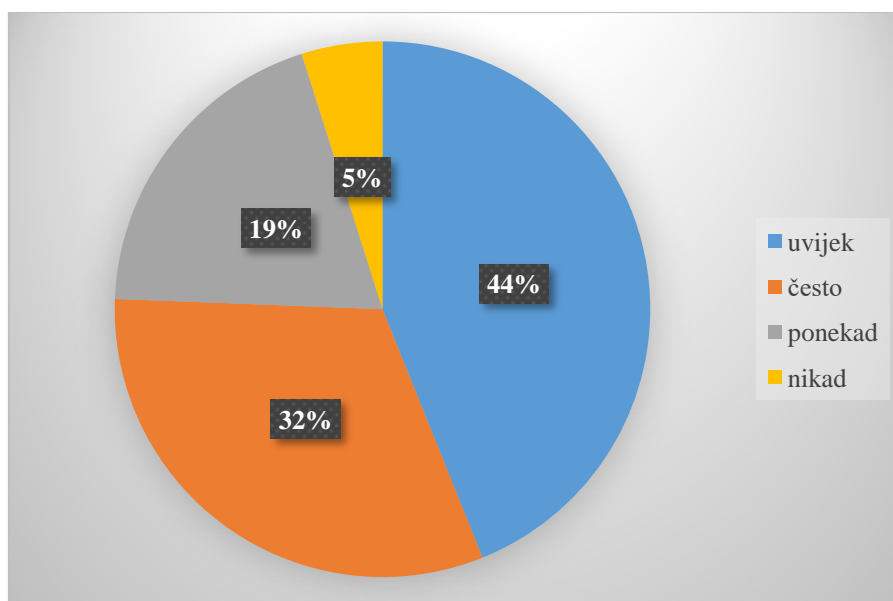

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Na temelju grafikona vidljivo je kako se najveći broj učenika uvijek osjeća prihvaćeno i uvažavano od strane prijatelja iz razreda, a radi se o polovini ispitanih učenika, odnosno 52%. Sljedeći prema zastupljenosti su oni koji se često osjećaju prihvaćeno i uvaženo od strane prijatelja iz razreda, a radi se o 32% ispitanika. Kao treća skupina navode se oni koji se ponekad osjećaju uvaženo i prihvaćeno od strane prijatelja iz razreda, a riječ je o 16% ispitanika.

Sljedeći se grafikon odnosi na poticanje i pomaganje od strane učitelja.

Grafikon 5. Poticaj i pomoć od strane učitelja

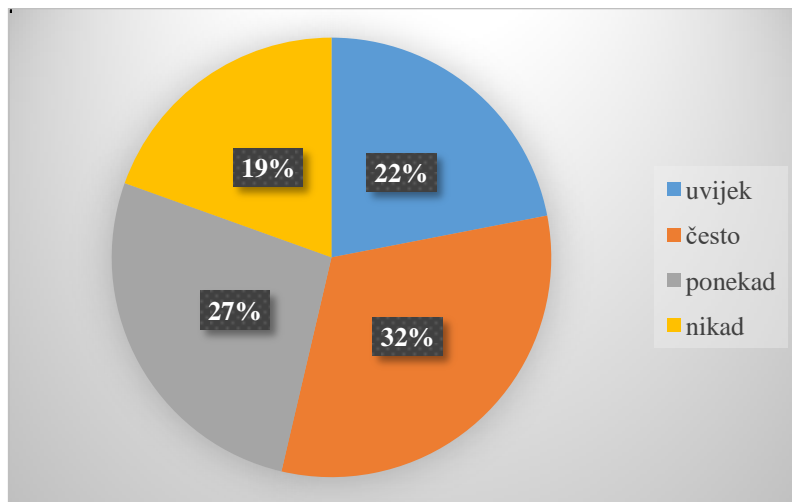

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika tumači kako uvijek imaju poticaj i pomoć od strane učitelja, a radi se o 44% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji navode da često imaju poticaj i pomoć od strane učitelja, a radi se o 32% ispitanika. Treću skupinu čine oni koji ponekad imaju poticaj i pomoć od strane učitelja, a radi se o 19% ispitanika. Posljednja skupina su oni koji navode kako nikada nemaju poticaj i pomoć od strane učitelja, a radi se o 5% ispitanika.

Sljedeće pitanje odnosi se na pomoćnika/cu u nastavi koja prati rad učenika i pomaže onda kada je potrebno.

Grafikon 6. Prikaz pomoći i praćenja rada od strane pomoćnika/ce u nastavi

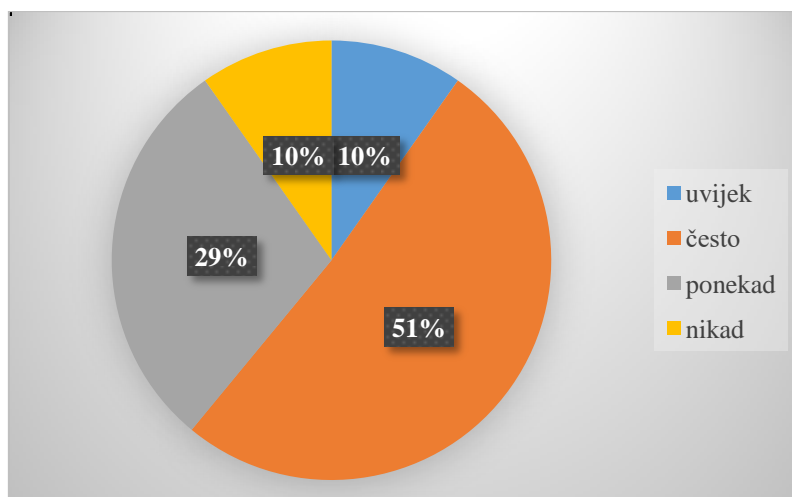

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći dio ispitanika navodi kako često ima pomoć od strane pomoćnika/ce u nastavi i kako navedeni prate njihov rad, a konkretno radi se o 32% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji navode kako ponekad imaju pomoć i praćenje rada od strane pomoćnika/ce u nastavi, a radi se o 27% ispitanika. Sljedeća skupina je skupina onih koji navode kako uvijek imaju pomoć i praćenje od strane pomoćnika/ce, a radi se o 22% ispitanika. Vrlo zanimljiv je i udio onih koji navode kako nikad nemaju pomoć od strane pomoćnika u nastavi, a radi se o 19% ispitanika.

Sljedeće se pitanje odnosi na lakoću rješavanja domaće zadaće.

Grafikon 7. Rješavanje domaće zadaće

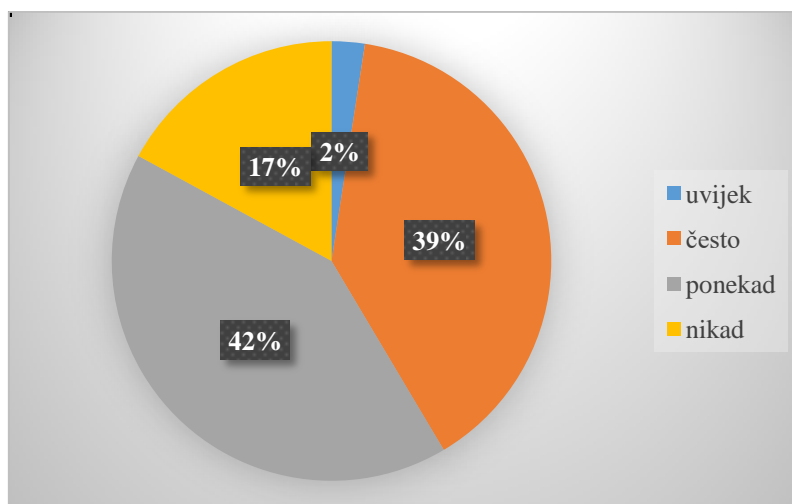

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika navodi kako često s lakoćom rješavaju svoju domaću zadaću, a radi se o 51% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su ispitanici koji navode kako ponekad s lakoćom rješavaju zadaću, a radi se o 29% ispitanika. Potom slijede oni koji navode kako uvijek, odnosno nikad s lakoćom ne rješavaju zadaću, a u oba slučaja udio učenika je po 10%.

Sljedeće se pitanje odnosi na zanimljivost nastavnih sadržaja.

Grafikon 8. Zanimljivost nastavnog sadržaja

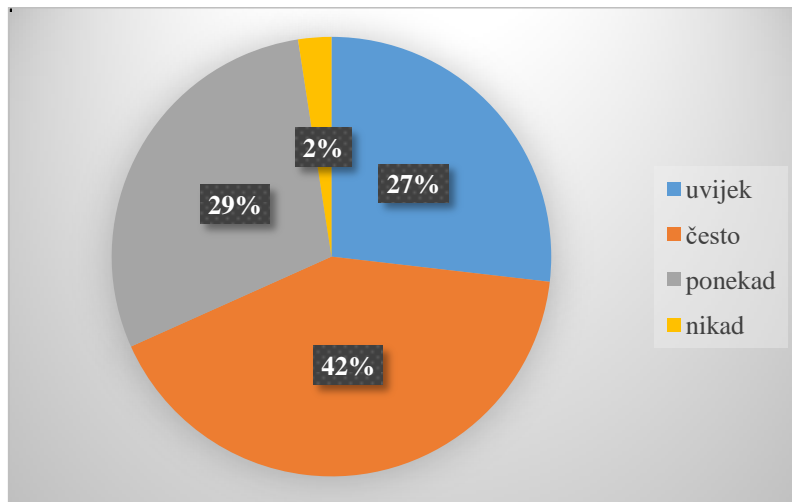

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Na temelju prikazanih rezultata vidljivo je kako najveći udio učenika smatra kako je nastavni sadržaj ponekad zanimljiv, a radi se zapravo o 42% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji smatraju kako je nastavni sadržaj često zanimljiv, a radi se o 39% ispitanika. Najmanji udio je onih koji smatraju kako je nastavni sadržaj uvijek zanimljiv, a radi se konkretno o 2% ispitanika. Iznimno je velik udio ispitanika koji navode kako nastavni sadržaj nikad nije zanimljiv, a radi se o 17% ispitanika.

Sljedeće pitanje odnosi se na upotrebu različitih metoda i oblika rada koji kao takvi pomažu prilikom usvajanja novih sadržaja.

Grafikon 9. Prikaz zadovoljstva učenika metodama i oblicima rada koji pomažu pri usvajanju novih sadržaja

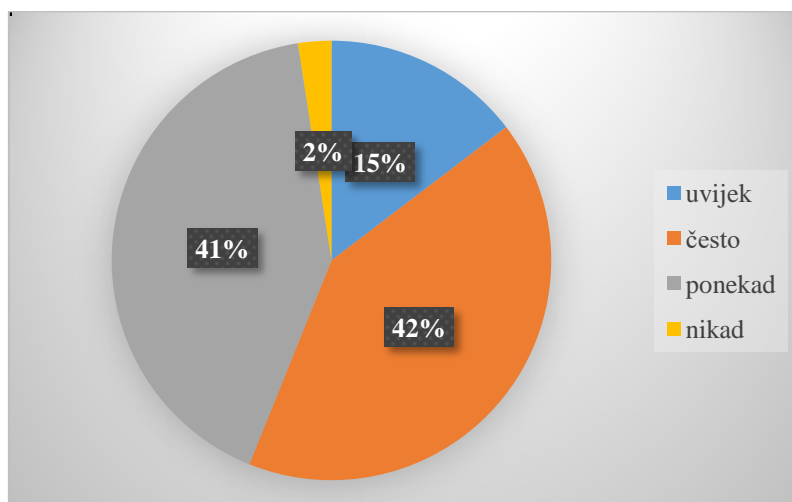

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika navodi kako učitelji često koriste različite metode te oblike rada koji pomažu prilikom usvajanja novih sadržaja, a radi se o 42% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji navode kako učitelji ponekad koriste različite metode i oblike rada koji pomažu pri usvajanju novih sadržaja, a radi se o 29% ispitanika. Treća skupina navodi kako učitelji često koriste različite metode i tehnike za usvajanje novih sadržaja. Najmanji udio je onih koji navode kako učitelji nikada ne koriste različite metode i tehnike prilikom usvajanja novih sadržaja, a radi se konkretno o 2% ispitanika.

Sljedeće se pitanje odnosi na korištenje digitalnih alata koji pomažu prilikom usvajanja novih sadržaja.

Grafikon 10. Korištenje digitalnih alata pri usvajanju novih sadržaja

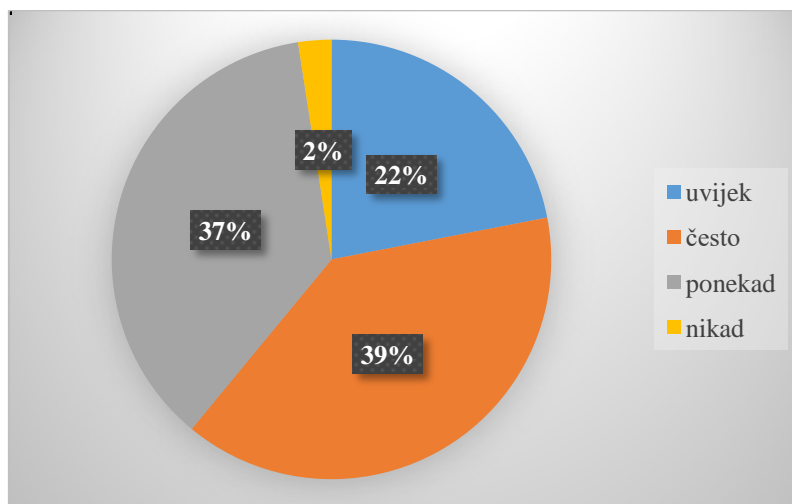

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika navodi kako učitelji često koriste digitalne alate pri prezentiranju novih sadržaja, a radi se o 42% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni navode kako učitelji ponekad koriste digitalne alate prilikom usvajanja novih sadržaja, a radi se o 41% ispitanika. Treći prema zastupljenosti su oni koji navode kako učitelji uvijek koriste digitalne alate prilikom usvajanja novih sadržaja, a radi se o 15% ispitanika. Zadnji prema zastupljenosti su oni koji misle da učitelji nikad ne koriste digitalne alate pri usvajanju novih sadržaja, a radi se o 2% ispitanika.

Sljedeće pitanje odnosi se na učenje sadržaja koji će učeniku trebati u svakodnevnom životu.

Grafikon 11. Sadržaji potrebni u svakodnevnom životu

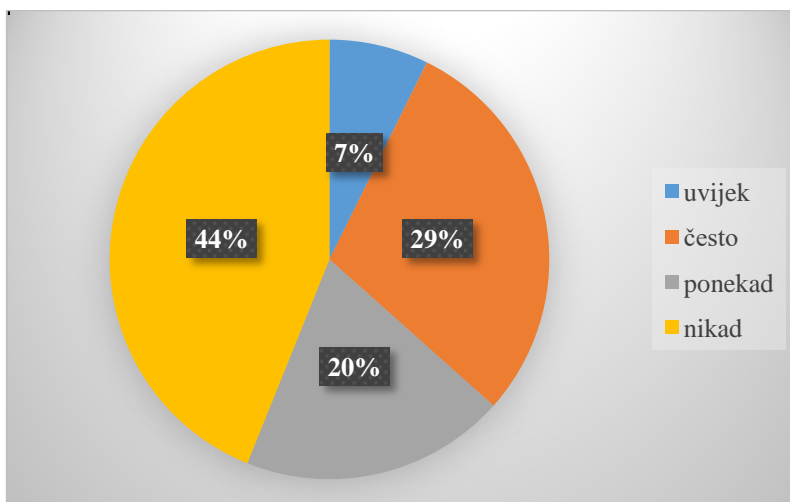

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio učenika navodi kako u školi često uče sadržaje koji će im koristiti svakodnevnom životu, a radi se o 39% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji navode kako ponekad u školi usvajaju sadržaje koji će im biti potrebni za svakodnevni život, a radi se o 37% ispitanika. Treću skupinu čine oni koji navode kako uvijek uče sadržaje koji će im biti važni za svakodnevni život, a radi se o 22% ispitanika. Posljednju skupinu čine oni koji nikada ne uče sadržaje koji će im trebati za svakodnevni život, a radi se o 2% ispitanika.

Sljedeće pitanje odnosi se na čitanje naglas i ostvarenje ugone pri navedenom

Grafikon 12. Čitanje naglas

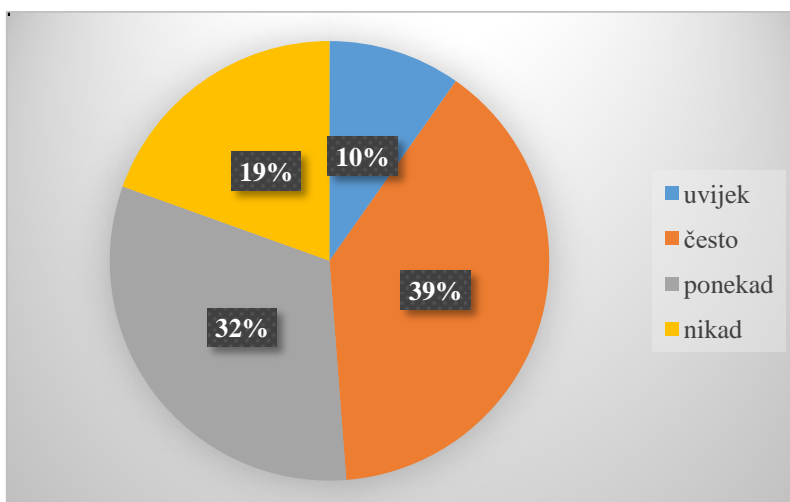

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika navodi kako nikada ne prakticira čitanje naglas, a radi se o 44% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji često čitaju naglas i navedeno im stvara ugodu, a radi se o 29% ispitanika. Potom slijede oni koji ponekad čitaju naglas, a radi se o 20% ispitanika. Najmanji udio učenika, njih 7% navodi kako uvijek čita na glas i kako im navedeno stvara ugodu.

Sljedeće pitanje odnosi se na pisanje sastava za zadanu tematiku.

Grafikon 13. Pisanje sastavaka na zadanu tematiku

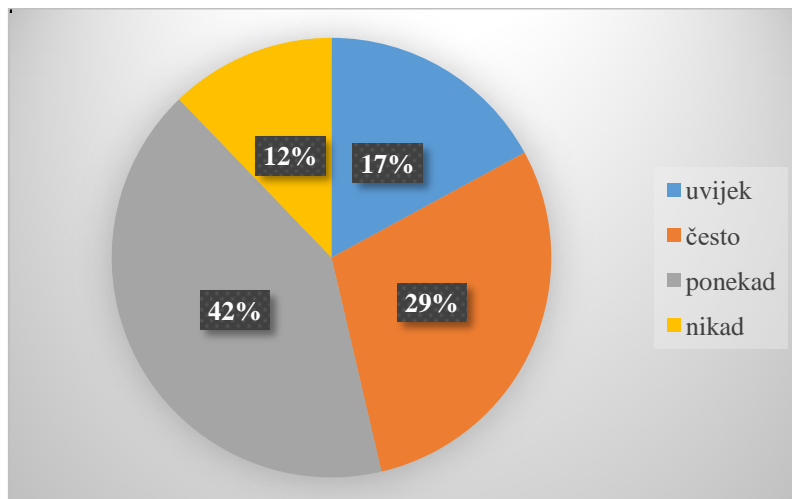

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Na temelju prikazanih rezultata vidljivo je kako najveći broj učenika navodi kako često s lakoćom sastavlja sastavke na zadanu tematiku, a riječ je o 39% učenika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji navode kako ponekad s lakoćom sastavljaju sastavke na zadanu tematiku, a radi se o 32% ispitanika. Treći prema zastupljenosti su oni koji nikada s lakoćom ne sastavljaju sastavke na zadanu tematiku, a radi se o 19% ispitanika. Posljednju skupinu čine oni koji uvijek s lakoćom sastavljaju sastavke na zadanu tematiku, a radi se o 10% ispitanika.

Sljedeće pitanje odnosi se na činjenicu voli li učenik na nastavi i u slobodno vrijeme iznositi svoje mišljenje i usmeno se izražavati.

Grafikon 14. Usmeno izražavanje unutar i van škole

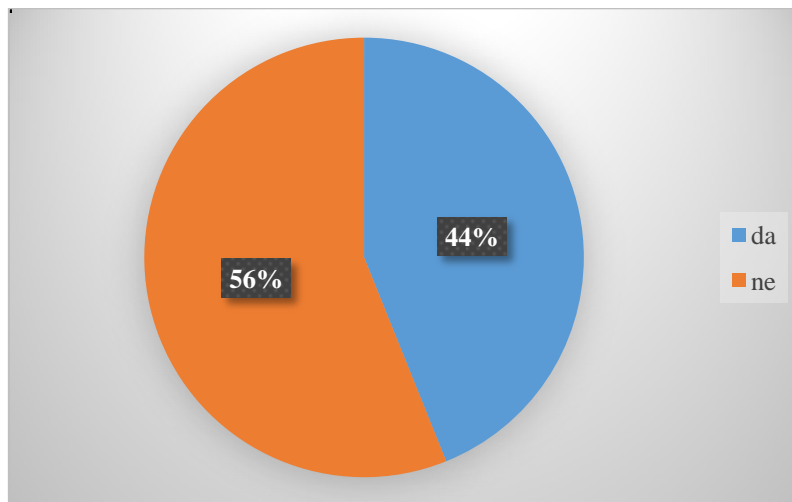

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Na temelju grafikona moguće je uočiti kako najveći broj ispitanika navodi kako se ponekad voli usmeno izražavati i iznositi svoje mišljenje unutar i van škole. Drugi prema zastupljenosti su oni koji navode kako često vole usmeno se izražavati i iznositi svoje mišljenje, a radi se o 17% ispitanika. Treću skupinu čine oni koji se uvijek vole usmeno izražavati unutar i van škole dok posljednju skupinu čine oni koji se nikad ne vole usmeno izražavati kako unutar tako i van škole, a radi se o 12% ispitanika.

Sljedeće pitanje odnosi se na prvi susret s knjižnicom.

Grafikon 15. Odlazak u knjižnicu prije polaska u školu

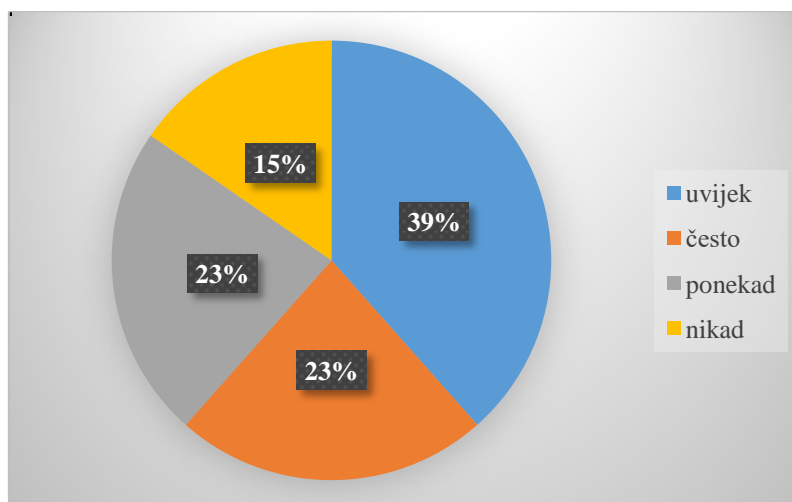

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći broj ispitanika navodi kako prije polaska u školu nije nijednom bio u nekoj knjižnici, odnosno njih 56%, dok s druge strane 44% ispitanika čine oni koji su u knjižnicu išli i prije prvog razreda osnovne škole.

Sljedeće pitanje odnosi se na zadovoljstvo odlaskom u školsku knjižnicu.

Grafikon 16. Odlazak u knjižnicu sa zadovoljstvom

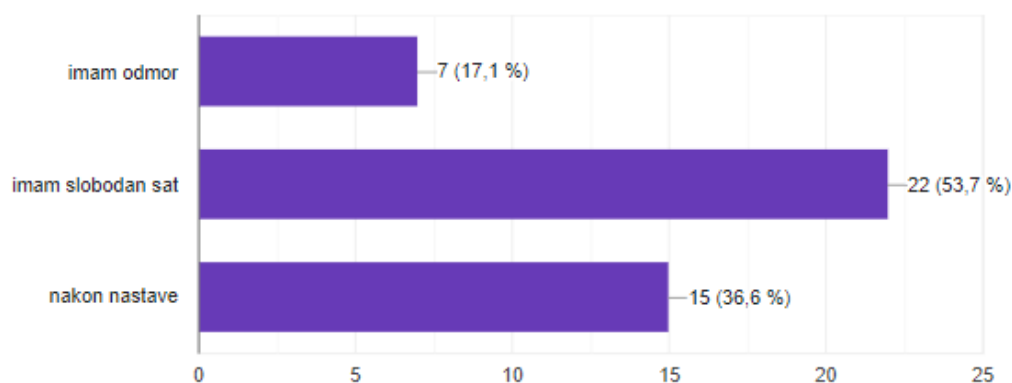

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći broj ispitanika navodi kako sa zadovoljstvom uvijek odlazi u školsku knjižnicu, a radi se o 39% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji često sa zadovoljstvom idu u knjižnicu, a radi se o 23% ispitanika. Potom slijede oni koji često idu sa zadovoljstvom u knjižnicu, odnosno 23%. Najmanji je udio onih koji nikada rado ne odlaze u knjižnicu, a radi se o 15% ispitanika.

Sljedeće pitanje odnosi se na činjenicu kada učenici najčešće odlaze u knjižnicu.

Grafikon 17. Najčešći odlazak u knjižnicu

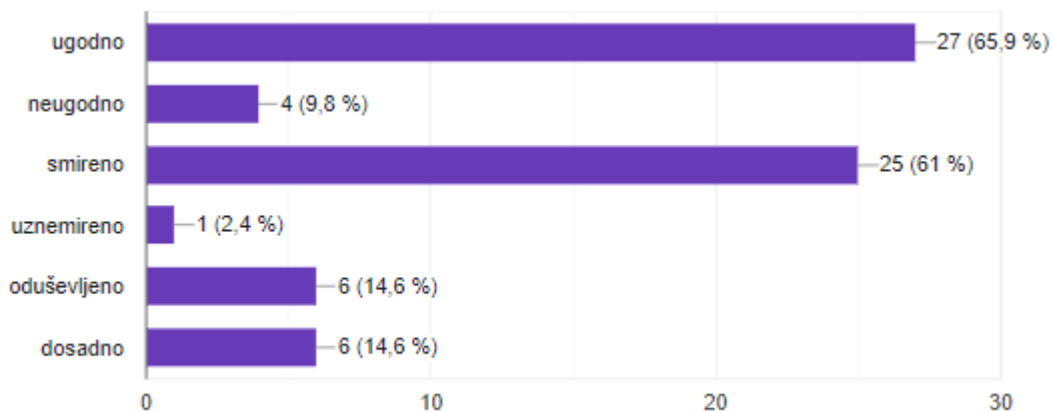

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika navodi kako u knjižnicu ide kada imaju slobodan sat, a radi se o 53,7% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji u knjižnicu idu nakon nastave, a radi se o 36,6% ispitanika. Treći prema zastupljenosti su oni koji u knjižnicu idu kada imaju odmor, a radi se o 17,1% ispitanika.

Sljedeće pitanje odnosi se na osjećaj koji knjižnica izaziva kod učenika.

Grafikon 18. Osjećaji vezani uz knjižnicu

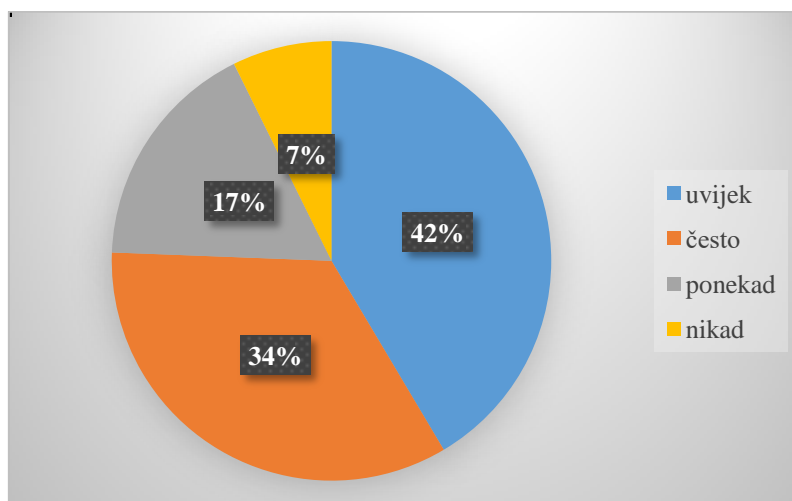

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći broj ispitanika navodi kako se u knjižnici osjeća ugodno. Naime, čak 65,9% ispitanih učenika navodi kako se osjeća ugodno. Nadalje, osjećaj smirenosti ima 61% učenika. Osjećaj oduševljenja u knjižnici ima 14,6% ispitanika. Isto tako u knjižnici osjeća dosadu 14,6% ispitanika. Jedan dio učenika se u knjižnici osjeća neugodno, a radi se o 9,8% ispitanika dok se uznemirenim osjeća 2,4% učenika.

Sljedeće pitanje odnosi se na posudbu književnih djela za cjelovito čitanje, odnosno lektiru.

Grafikon 19. Posudba književnih djela za cjelovito čitanje (lektiru) u školskoj knjižnici

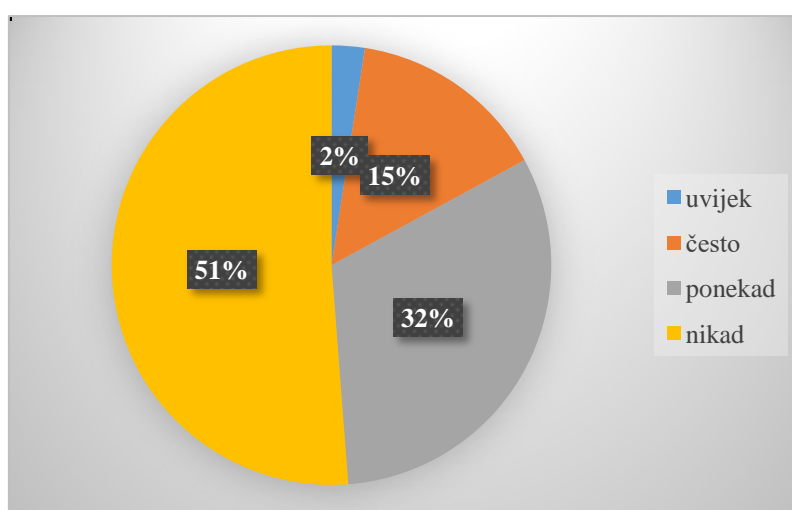

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika navodi kako uvijek u školskoj knjižnici posuđuje književna djela za cjelovito čitanje, odnosno lektiru. Ovdje se radi o 42% učenika. Drugi prema zastupljenosti su oni učenici koji često u knjižnici posuđuju lektiru. Treći prema zastupljenosti su oni koji ponekad u školskoj knjižnici posuđuju lektire, a radi se o 17% ispitanika. Najmanje su zastupljeni oni koji nikada u školskoj knjižnici ne posuđuju djela za cjelovito čitanje, a radi se o 7% ispitanika.

Sljedeće pitanje odnosi se na posudbu onih knjiga koje nisu na popisu školske lektire.

Grafikon 20. Posudba književnih djela izvan popisa lektire

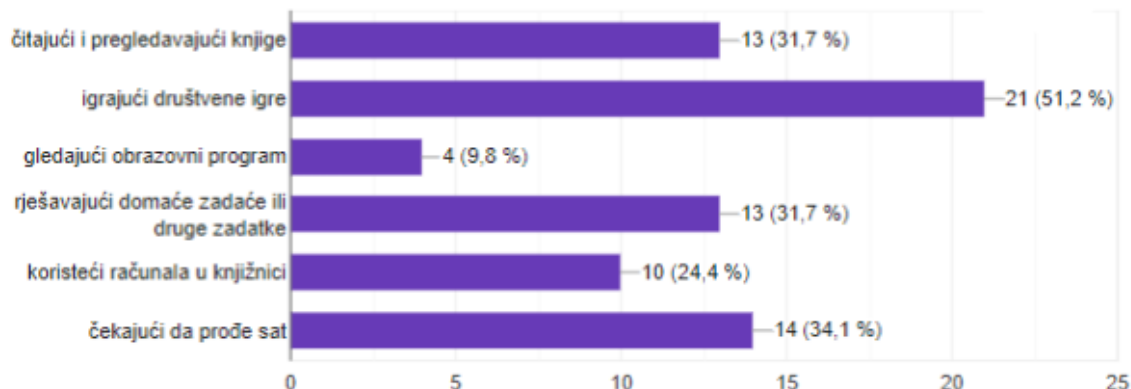
Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio učenika navodi kako nikada u školskoj knjižnici ne posuđuje djela koja nisu na popisu lektire, a radi se o 51% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji ponekad u školskoj knjižnici posuđuju knjige koje se ne nalaze na popisu lektire, a radi se o 32% ispitanika. Treći prema zastupljenosti su oni koji često posuđuju u školskoj knjižnici djela koja nisu na popisu lektire, a radi se o 15% ispitanika. Najmanji udio je onih koji uvijek posuđuju knjige u školskoj knjižnici koja se ne nalaze na popisu lektire, a radi se o 2% ispitanika.

Grafikon 21. Slobodno vrijeme u knjižnici

Slobodno vrijeme u školskoj knjižnici i čitaonici provodim...

41 odgovor

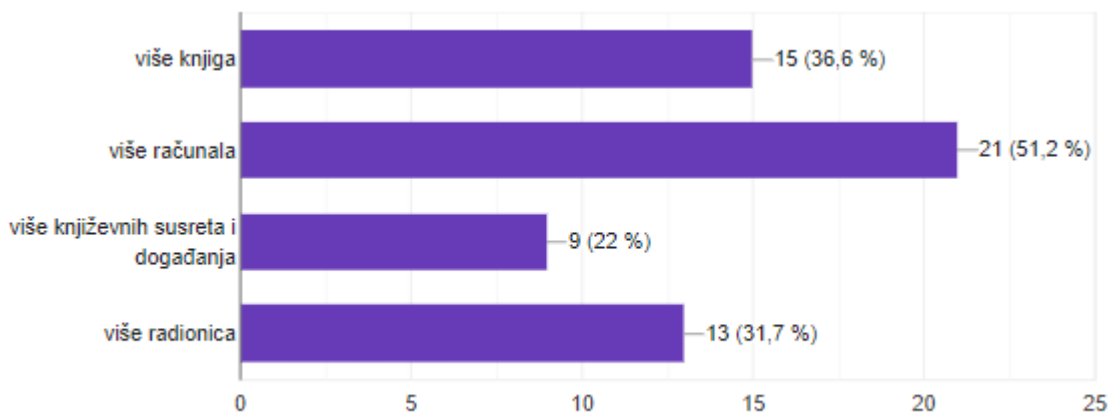

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika navodi kako slobodno vrijeme u školskoj knjižnici provodi igrajući društvene igre, a radi se o 51,2% ispitanika. Velik udio ispitanika u knjižnici ujedno zna čekati da prođe određeni sat na kojem ne moraju biti prisutni, a radi se o 34,1% ispitanika. Nadalje, od ukupnog broja ispitanika njih 31,7% u školskoj knjižnici zna rješavati domaće zadaće ili pak neke druge zadatke. Isto tako velik udio ispitanika navodi kako u školskoj knjižnici zna čitati i pregledavati knjige, a radi se o 31,7% ispitanika. Isto tako 24,4% od ukupnog broja ispitanika navodi kako u školskoj knjižnici koristi računalo.

Sljedeće pitanje odnosi se na činjenicu što bi zapravo učenici željeli da školska knjižnica ima.

Grafikon 22. Želje o sadržaju školske knjižnice

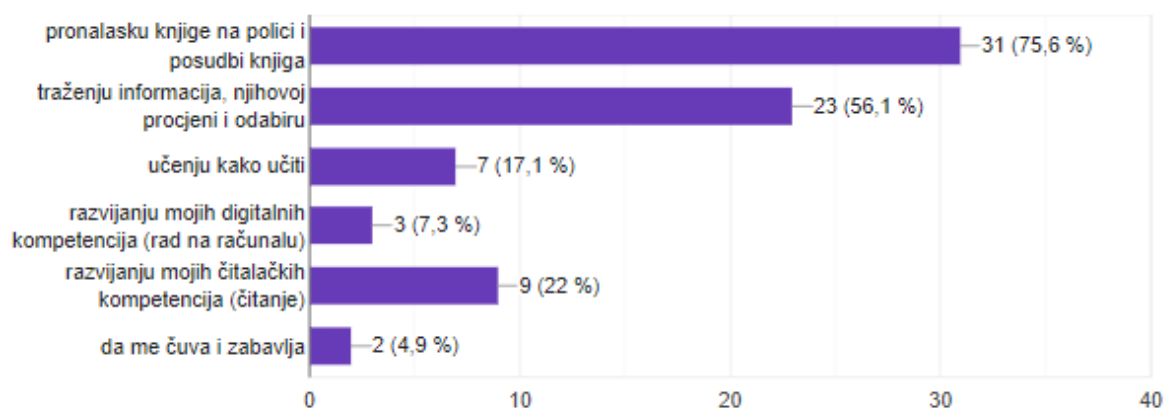

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći broj ispitanika navodi kako bi želio da knjižnice imaju više računala, a radi se o 51,2% ispitanika. Isto tako vrlo velik broj ispitanika navodi kako bi bilo dobro da školska knjižnica ima i više knjige (36,6%) te ujedno da ima i više radionica (31,7%).

Sljedeće pitanje odnosi se na posao školskog knjižničara.

Grafikon 23. Posao školskog knjižničara

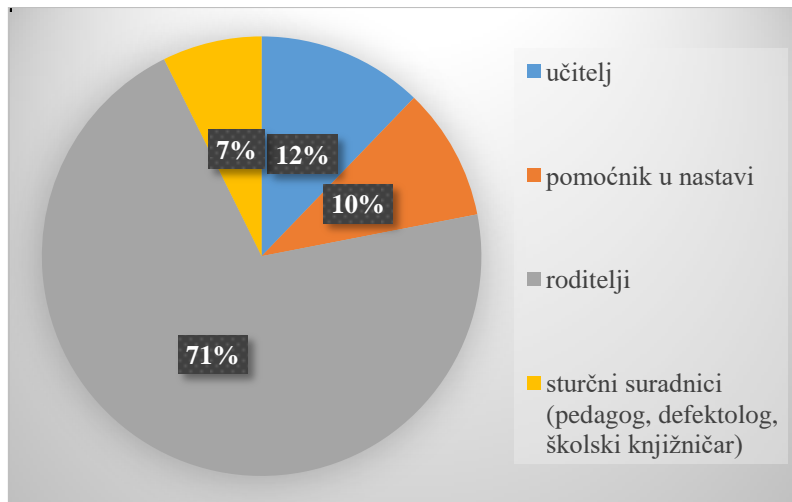

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio učenika smatra kako je jedan od poslova školskog knjižničara pronaći knjige na polici i posuditi knjige, a radi se o 75,6% ispitanika. Što se tiče ostalih poslova učenici smatraju kako je posao školskog knjižničara ujedno tražiti informacije, procijeniti i izvršiti odabir, a radi se o 56,1% ispitanika. Isto tako učenici smatraju kako školski knjižničar pomaže pri razvijanju čitalačkih kompetencija, a radi se o 22% ispitanika. Isto tako učenici smatraju kako školski knjižničar može pomoći i u učenju kako učiti što smatra njih 17,1%.

Sljedeće pitanje odnosi se na pomoć pri izvršavanju domaćih zadaća.

Grafikon 24. Pomoć prilikom rješavanja školskih zadaća

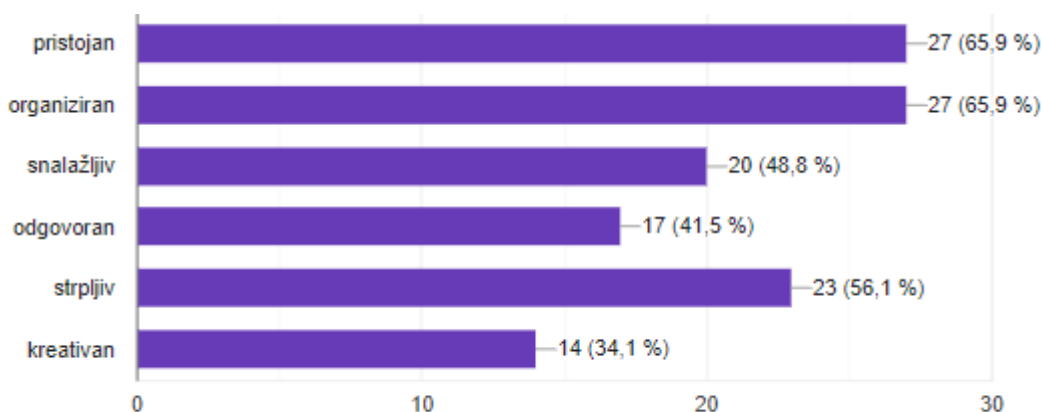

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika navodi kako im najveću pomoć prilikom rješavanja školskih zadataka pružaju roditelji, a radi se o 71% ispitanika. Drugi prema zastupljenosti su oni koji navode kako su učitelji ti koji pružaju pomoć prilikom rješavanja školskih zadataka, a radi se o 12% ispitanika. Treći skupinu prema zastupljenosti čine pomoćnici/ce u nastavi, a riječ je o 10% ispitanika. Najmanji udio učenika odgovorio je kako pomoć prilikom rješavanja školskih zadataka dobivaju od strane stručnih suradnika, a radi se o 7% ispitanika.

Na sljedećem grafičkom prikazu vidljive su najvažnije kvalitete uspješnog školskog knjižničara prema mišljenju ispitanika.

Grafikon 25. Prikaz najvažnijih kvaliteta uspješnog školskog knjižničara

Izvor: autor rada prema provedenom istraživanju

Najveći udio ispitanika navodi kako najvažnije kvalitete školskog knjižničara moraju biti prije svega pristojnost (65,9%), organiziranost (65,9%) te strpljivost (56,1%). Od ostalih kvaliteta svakako je potrebno istaknuti ujedno snalažljivost (48,8%), odgovornost (41,5%) i kreativnost (34,1%).

5.3. Rasprava

Na temelju ovog istraživanja potvrđuje se važnost školskog knjižničara i školske knjižnice u pogledu osiguranja kvalitetnog obrazovanja za učenike s Rješenjem. Naime, učenici s Rješenjem su učenici kojima je potrebna pomoć stručnih sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Školski knjižničar na taj način pruža svu potrebnu pomoć zahvaljujući svojim kompetencijama i znanjima. Školski knjižničar prilikom obavljanja svih svojih zadataka mora biti organiziran i strpljiv. Školska knjižnica je daleko više od obične posudbe knjiga, odnosno radi se o prostoru gdje učenici osim što mogu čitati, ujedno se mogu i družiti. Tako u školskoj knjižnici učenici igraju društvene igre, rješavaju domaću zadaću ili pak odrađuju neke druge zadatke, pritom koristeći računala razvijaju informacijsku i informatičku pismenost, gledaju obrazovni program i ostalo. Školski knjižničar pomaže učenicima pronaći knjige na polici, tražiti i istražiti informacije, ali i učiti kako učiti. Isto tako školski knjižničar pomaže pri razvijanju čitalačkih kompetencija. Vidljivo je kako školski knjižničar ima vrlo široku zadaću pa samim time i njegove kompetencije moraju biti relevantne.

5.4. Doprinos istraživanja

Na temelju ovog istraživanja vidljivo je koja poboljšanja je potrebno učiniti u pogledu kvalitete rada školskog knjižničara i školske knjižnice općenito. Naglasak, svakako treba staviti na povećanje radioničkih i individualnih oblika rada u knjižnici, kako s učenicima koji prate redovan program, tako i s učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja. Također u fokusu valja biti permanentno razvijanje čitalačkih kompetencija učenika i njihove informacijske te informatičke pismenosti, kao i konstantno usavršavanje kompetencije učiti kako učiti. Ovo istraživanje istaknulo je realne i praktične strane posla knjižničara, ali i mogućnosti koje su slabije iskorištene i koje je moguće poboljšati. Isto tako na temelju ovog istraživanja doprinosi se budućim istraživanjima radi usporedivosti relevantnih informacija.

6. Zaključak

Iako postoji niz zakonskih akata i normi koje propisuju prava učenika s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja i obaveze odgojno-obrazovnih djelatnika prema takvim učenicima, u praksi sve je u rukama sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Školski knjižničar kao stručni suradnik svojim kompetencijama i znanjima pomaže u odgoju i obrazovanju djece s teškoćama i ima važnu ulogu u inkluziji i napredovanju djece s Rješenjem.

Da bi se navedeno ostvarilo važna je suradnja svih stručnih suradnika, učitelja/nastavnika i roditelja učenika s teškoćama. Učenici s Rješenjem moraju osjetiti da su prihvaćeni, korisni i osposobljeni za obavljanje individualiziranih zadataka. Iako postoje brojni zakonski akti koji propisuju poslove stručnih suradnika pa tako i školskog knjižničara, valjalo bi i na praktičnom planu prikazati ulogu školskog knjižničara u odgoju i obrazovanju učenika s Rješenjem. Primjeri dobre prakse mogu biti nit vodilja za knjižničare koji se još nisu susreli s učenicima s Rješenjem ili ne znaju kako pristupiti takvim učenicima. Istraživanja koja bi pokazala mjeru inkluzije i napredovanja učenika s teškoćama u redovan obrazovni sustav, uvelike bi pomogla školskim knjižničarima, ali i ostalim školskim djelatnicima.

Tada bi se dobila realna slika o očekivanim ishodima, aktivnostima učenika, strategijama podrške i ostvarenosti ishoda. Samo planskim, organiziranim i suradničkim radom može se očekivati potpuna inkluzija, napredovanje i osposobljavanje za život učenika s Rješenjem o primjerenom obliku rada. Pritom valja imati na umu da je: „moderno obrazovanja odmak od shvaćanja učenja samo kao prijenosa informacija i znanja. Učenje postaje proces koji objedinjuje stvaranje, mišljenje, kritičku osviještenost i interpretaciju.“ (Lasić-Lazić, Špiranec, Banek Zorica, 2012: 5).

7. Literatura

1. Banek Zorica, M., Lovrinčević, J., Lasić-Lazić, J., Kovačević, D.: Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskog knjižničara. Zavod za informacijske studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2005.
2. Čargonja Košuta, N. (2018). Knjižničar/knjižničarka: e-časopis Knjižničarskog društva Rijeka. 9(9): 109-113
3. Karamatić Brčić, M.: Svrha i cilj inkluzivnog obrazovanja, Acta Iadertina, 8(1): 0
4. Kovačević, D.; Lasić-Lazić, J.; Lovrinčević J. Školska knjižnica – korak dalje. Zagreb: Filozofski fakultet: Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 2004.
5. Kovačević, D.; Lovrinčević, J. Školski knjižničar. Zagreb: Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2012.
6. Krpan Mofardin, T. (2017). Školska knjižnica - mjesto kreativnog čina i doživljaja. Knjižničar/knjižničarka: e-časopis Knjižničarskog društva Rijeka. 8(8): 87-93
7. Lasić-Lazić, J.; Špiranec, S.; Banek Zorica, M.(2012) Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjivanju. Medijska istraživanja: znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije,18(1),125-141 Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/127116> (3.2.2022.)
8. Mašina, D. IFLA-ine smjernice za školske knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2015.
9. Pravilnik o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sastavu stručnih povjerenstava. // Narodne novine, 67/2014 Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_06_67_1279.html (2.2.2022.)
10. Rakonić Leskovar I. (2018) Školski knjižničar u inkluzivnom obrazovanju. KNJIŽNIČARSTVO: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema, 1 (2), 29-43 Dostupno na:file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/311%20Rakoni%C4%87.pdf (2.2.2022.)
11. Smjernice za rad s učenicima s teškoćama. (2021). Zagreb: MZOS. Dostupno na: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Obrazovanje//Smjernice%20za%20rad%20s%20ucenicima%20s%20teskocama.pdf> (2.2.2022.)
12. Standard za školske knjižnice. // Narodne novine, 105/1997, 5/1998 Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html (2.2.2022.)

13. Udina K. (2018) Prije vremena– Ante tempus. XXX Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske.15-36 Dostupno na:
<https://www.azoo.hr/app/uploads/uvezeno/datoteke/tradicija-i-suvremenost-u-radu-sk-1538658980.pdf> (2.2.2022.)
14. UNICEF.(1989) Konvencija o pravima djeteta. Dostupno na:
https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf (2.2.2022.)
15. UNICEF. (2006) Konvencija o pravima osoba s invaliditetom. Dostupno na:
https://www.unicef.hr/wpcontent/uploads/2017/05/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf (2.2.2022.)
16. Vican, D. (2013) Inkluzivna kultura osnovnih škola u Hrvatskoj s gledišta učenika. Život i škola, LIX (30), 17-36
17. Zovko, M. (2009). Školska knjižnica u novom tisućljeću. Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu. 36(1): 43-50

Popis slika

Slika 1. Proces određivanja primjerenog oblika školovanja.....10

Popis tablica

Tablica 1. Broj učenika koji su sudjelovali u istraživanju prema razredu koji pohađaju24

Popis grafikona

Grafikon 1. Prikaz ocjene škole	25
Grafikon 2. Izjava “Rado odlazim u školu”	26
Grafikon 3. Prikaz učenikovih osjećaja u školi	26
Grafikon 4. Prikaz prihvatanja i uvažavanja učenika od strane prijatelja iz razreda	27
Grafikon 5. Poticaj i pomoć od strane učitelja.....	28
Grafikon 6. Prikaz pomoći i praćenja rada od strane pomoćnika/ce u nastavi	29
Grafikon 7. Rješavanje domaće zadaće	29
Grafikon 8. Zanimljivost nastavnog sadržaja	30
Grafikon 9. Prikaz zadovoljstva učenika metodama i oblicima rada koji pomažu pri usvajanju novih sadržaja	31
Grafikon 10. Korištenje digitalnih alata pri usvajanju novih sadržaja.....	31
Grafikon 11. Sadržaji potrebni u svakodnevnom životu	32
Grafikon 12. Čitanje naglas	33
Grafikon 13. Pisanje sastavaka na zadanu tematiku	33
Grafikon 14. Usmeno izražavanje unutar i van škole	34
Grafikon 15. Odlazak u knjižnicu prije polaska u školu.....	35
Grafikon 16. Odlazak u knjižnicu sa zadovoljstvom	35
Grafikon 17. Najčešći odlazak u knjižnicu	36
Grafikon 18. Osjećaji vezani uz knjižnicu	36
Grafikon 19. Posudba književnih djela za cjelovito čitanje (lektiru) u školskoj knjižnici	37
Grafikon 20. Posudba književnih djela izvan popisa lektire.....	38
Grafikon 21. Slobodno vrijeme u knjižnici.....	38
Grafikon 22. Želje o sadržaju školske knjižnice.....	39
Grafikon 23. Posao školskog knjižničara.....	40
Grafikon 24. Pomoć prilikom rješavanja školskih zadaća.....	40
Grafikon 25. Prikaz najvažnijih kvaliteta uspješnog školskog knjižničara	41

Uloga školskih knjižnica i školskih knjižničara u radu s učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja

Sažetak

Školska knjižnica predstavlja informacijsko i komunikacijsko središte suvremene škole. Riječ je o inkluzivnoj ustanovi koja pruža brojne obavijesti i spoznaje koje su vrlo važne za uspješno uključivanje u suvremeno društvo. Školska knjižnica, ujedno omogućuje učenicima s Rješenjem o primjerenom obliku školovanja da se osiguraju svi potrebni uvjeti u podupiranju prilikom ostvarenja maksimalnih potencijala i to uz istovremeni rad s redovnim učenicima prilikom prihvaćanja različitosti. Školski knjižničar, na taj način, nositelj je djelatnosti školske knjižnice i ima neposrednu ulogu u odgojno-obrazovnoj djelatnosti. Njegova uloga je da posjeduje sposobnost razumijevanja svih korisničkih potreba te da bude potpora svim postavljenim obrazovnim ciljevima i zadacima koji su zacrtani nastavnim kurikulumom.

Ključne riječi: školska knjižnica, Rješenje o primjerenom obliku školovanja, školski knjižničar

The role of school libraries and school librarians in working with special educational needs

Summary

The school library is the information and communication center of the modern school. It is therefore an inclusive institution that provides numerous information and knowledge that are very important for successful inclusion in modern society. At the same time, the school library enables students with the Decision on the appropriate form of schooling to ensure all the necessary conditions and support when realizing their maximum potential, while simultaneously working with regular students when accepting differences. In this way, the school librarian is the bearer of the activities of the school library and has a direct role in educational activities. His role is to have the ability to understand all user needs and to support all educational goals and tasks outlined in the curriculum.

Key words: school library, school librarian, special educational needs